

PenSam Liv forsikringsaktieselskab

Årsrapport 2019

PenSam

Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum
CVR-nr. 14 63 89 03

Indholdsfortegnelse

Ledelsesberetning

Beretning fra direktionen.....	2
Hoved- og nøgletal.....	3
Kunder og produkter.....	4
Investeringer.....	6
Resultat, solvens og kapitalgrundlag.....	9
Organisation.....	12
Ledelse og revision.....	15
Ledelseshverv mv.....	16
Repræsentantskab.....	18

Årsregnskab

Ledelsespåtegning.....	19
Den interne revisions revisionspåtegning.....	20
Den uafhængige revisors revisionspåtegning.....	21
Resultatopgørelse.....	25
Balance.....	26
Egenkapitalopgørelse.....	28
Noter.....	29

Beretning fra direktionen

PenSam Liv er arbejdsmarkedspensionsselskab for ca. 425.000 kunder, som primært er beskæftiget inden for den offentlige sektor og har overenskomst med FOA.

Vores unikke kundegruppe gør det muligt, at vi som pensionsselskab kan tilbyde netop de produkter og services, der er relevante for størstedelen af vores kunder. Det gælder også, når vi søger at påvirke og understøtte udviklingen af et velfungerende og fair offentligt pensionssystem, som netop vores kundegruppe er afhængige af.

PenSam's pensionsordninger er baseret på kollektive aftaler, og ordningernes opbygning og indretning afspejler overenskomstparternes valg, herunder vores kundedemokrati. Dette kundedemokrati er vores DNA, og det er her, kunderne har indflydelse på de produkter og services, pensionsordningen skal indeholde. Dette er med et tydeligt fokus på, at det skal være til gavn for flertallet og indrettes omkostningseffektivt.

Årets resultat før skat blev på 8 mio. kr. og -14 mio. kr. efter skat. Resultatet er udtryk for det over- og underskud som tilfalder aktionærerne i selskabet, og dermed ikke udtryk for værdiskabelsen for pensionskunderne i selskabet.

Skatteudgiften er påvirket af den forventede omdannelse af PenSam Liv til et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab. Formålet med omdannelsen er at styrke tilgangen om, at alt overskud skal tilfalde kunderne.

Investeringsmæssigt blev 2019 et rigtigt godt år, hvor kunder med pensionskonceptet "Fleksion" fik et afkast på 14,6%. Langt hovedparten af vores kunder tilhører dette pensionskonceptet.

Investeringsafkast skal vurderes over en længere år-række. Målt over de senest 5 år har "Fleksion" givet et afkast på 40%. Dette afkast er blandt de bedste i branchen, hvilket er meget tilfredsstillende.

Det er et klart mål at opnå lavere administrationsomkostninger gennem en rationel og effektiv indretning af virksomheden.

For 2019 udgør de gennemsnitlige omkostninger pr. forsikret 437 kr. og er dermed reduceret betragteligt

over de seneste år. Det er fortsat forventningen, at vi når vores mål om niveauet 400 kr. i årlige omkostninger i 2020.

Vi vil i forbindelse med overgangen til nyt it-system i 2021 implementere en ny struktur for opkrævning af administrationsomkostninger fra kunderne, så alle kunder kommer til at betale en årlig omkostning. I dag opkræves kun administrationsomkostninger, når kunden indbetaler pensionsbidrag.

Værdier om ansvarlighed og ordentlighed er integreret i vores virksomhedskultur og forretningsførelse. Det gælder også, når vi investerer på vegne af vores pensionskunder.

PenSam ligger placeret i topfeltet blandt danske pensionsselskaber, når det gælder indsats for klimaet. Det bunder i, at vi foretager flere grønne investeringer, måler CO₂-aftrykket i vores investeringer, samt påvirker selskaber, der skal i en mere klimavenlig retning og frasælger selskaber inden for olie, kul og tjæresand.

PenSam deltog ved FN's klimatopmøde i september 2019, hvor vi præsenterede vores tilgang som investor til den grønne omstilling. Det er med til at inspirere andre lande og investorer.

Et væsentligt grundlag for arbejdet med ansvarlighed er desuden FN's 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling, hvor PenSam har valgt at fokusere på 5 af disse, der er relateret til klima, arbejdstagerrettigheder, skat og ulighed.

Kundetilfredsheden ligger på et højt niveau. Målinger i 2019 viser, at PenSam er et af de pensionsselskaber, som i 2019 har den største fremgang i kundetilfredsheden og kundeloyaliteten. Det viser, at vi udvikler os i trit med vores kunders ønsker og behov.

I 2020 går PenSam et år i møde, hvor vi vil fortsætte med at indfri vores kunders rimelige forventning til en rationel og veldrevet arbejdsmarkedspensionsforretning med ordentlighed og ansvarlighed som kerneværdier.

Torsten Fels
Adm. direktør

Hoved- og nøgletal

Resultatopgørelse i mio. kr.	2019	2018	2017	2016	2015
Præmier	6.179	5.592	5.542	5.514	5.335
Forsikringsydelse	-2.622	-2.409	-2.272	-2.340	-1.804
Investeringsafkast	13.485	222	6.392	6.776	1.834
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-226	-226	-232	-251	-249
Resultat af afgiven forrentning	-1	-1	-1	-1	-2
Ændring i livsforsikringshensættelser	-13.329	-3.366	-7.891	-6.562	-4.526
Ændring i overskudskapital	-260	-137	-302	-337	-265
Ændring i fortjenstmargen	-1.156	332	-174	-1.721	-
Pensionsafkastskat	-2.062	-6	-988	-1.025	-270
Overført investeringsafkast	-3	12	-40	-94	-53
Forsikringsteknisk resultat	5	13	34	-41	0
Egenkapitalens investeringsafkast	3	-12	40	94	53
Resultat før skat	8	1	74	53	53
Skat	-22	-17	-9	-16	-36
Årets resultat/Årets totalindkomst	-14	-16	63	37	17
Balance i mio. kr.					
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	116.978	102.493	99.459	91.356	92.789
Overskudskapital	3.821	3.562	3.425	3.145	2.886
Egenkapital, i alt	194	208	1.386	1.324	1.382
Aktiver, i alt	129.271	113.908	113.342	104.910	98.888
Nøgletal i pct.					
Afkastnøgletal					
Afkastprocent	12,9	0,3	6,9	8,0	2,2
Omkostningsnøgletal					
Omkostningsprocent af hensættelser	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Omkostninger pr. forsikret i kr. ¹	437	432	454	499	517
Forrentningsnøgletal					
Egenkapitalforrentning efter skat	-6,8	-1,2	4,7	2,6	1,1
Forrentning af overskudskapital efter skat	4,9	2,0	4,4	5,8	-

Note: Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse blev ændret med virkning fra 2016. Dette betyder, at tallene for 2015 af praktiske årsager ikke er direkte sammenlignelige med tallene for 2016 og frem.

¹ Omkostninger pr. forsikret er i 2019 påvirket af en stigning på 23 kr. på grund af overflytningen af Kritisk Sygdom og Hold Fast. Ser man bort fra denne stigning, ville nøgletallet været faldet til 414 kr.

Kunder og produkter

PenSam leverer arbejdsmarkedspensioner til FOAs faggrupper, hvilket omfatter lønmodtagere i både kommuner, regioner og private virksomheder indenfor følgende sektorer: Social & Sundhed, den pædagogiske sektor, Kost & Service samt Teknik og Service. Derudover tilbyder PenSam både bank- og forsikringsprodukter til pensionskunderne og deres familier gennem PenSam Bank og PenSam Forsikring.

Kunder

PenSam Liv har ca. 425.000 kunder. Flere kunder har mere end én pensionsordning i selskabet. Antallet af kundeforhold er på ca. 500.000 inkl. børne- og ægtefællepensioner.

Der er 178.000 bidragsbetalende kunder. Heraf udgør fuldtidsansatte 31%, og deltidsansatte 69%. Det samlede antal bidragsbetalende kunder har ligget på et stabilt niveau de seneste 5 år.

Antal kundeforhold

	2019	2018
Bidragsbetalende	178.000	178.000
Fripolicer	249.000	240.000
Alderspensionister	61.000	58.000
Førtidspensionister	8.000	8.000
Direkte kundeforhold	496.000	484.000
Ægtefællepensionister	3.000	3.000
Børnepensionister	2.000	2.000
Kundeforhold i alt	501.000	489.000

74.000 kunder modtager en løbende pensionsydelse. Dette kan være i form af alderspension, som udgør den største andel, førtidspension samt børne- og ægtefællepension. I 2019 har ca. 2.300 kunder valgt at få konverteret den løbende pensionsydelse til et engangsbeløb grundet ordningens begrænsede størrelse.

Ca. 850 kunder fik i 2019 tilkendt førtidspension. Det er 12% flere end året før, og antallet er nu tæt på niveauet før førtidspensions- og fleksjobreformen, der trådte i kraft 1. januar 2013.

Ultimo 2019 modtog ca. 8.000 kunder løbende supplerende førtidspension.

Antal tilkendelser af pension og overførsler

	2019	2018
Alderspensioner	6.150	5.300
Supplerende førtidspension	850	750
Kritisk sygdom, engangsbeløb	1.350	1.500
Dødsfald, engangsbeløb	375	423

PenSam's kunder arbejder inden for områder, hvor de oplever en større grad af fysisk nedslidning. Hovedparten af de kunder, der i 2019 benyttede PenSam's sundhedstilbud, har modtaget behandling for at mindske den fysiske nedslidning.

Forventet pension

Pensionsudbetaling fra PenSam er et supplement til den offentlige pension.

En kunde, der arbejder på fuld tid og starter sin indbetaling i PenSam som 25-årig, vil typisk indbetale et årligt bidrag på 33.000 kr., og kan med den nuværende prognose forvente en årlig pension som 70 årig fra PenSam på 110.000 kr. om året resten af livet.

Produkter

Pensionsydelse er gennemsnitsrenteprodukter, hvor alderspensionen udbetales, så længe kunden lever. Dette bygger på en tilgang om kollektive og solidariske pensionsordninger for vores kundegruppe.

Kunderne har pensionsordninger, der kan være tilknyttet tre forskellige pensionskoncepter Fleksion, Tradition og PMF. Alle nye kunder optages i dag i Fleksion-konceptet, der er det største af de tre pensionskoncepter.

Pensionsydelse er ikke garanterede i Fleksion og Tradition, og ydelserne kan således stige og falde, hvis forudsætningerne om forrentning, dødelighed, invaliditet og administrationsomkostninger ændrer sig.

For Tradition-konceptet gælder, at kunder pensioneret før 1. september 2016 har en ydelsesgaranti. I pensionskonceptet PMF er ydelserne garanterede eller betinget garanterede.

Pensionskoncepter

Koncept	Garanterede	Nytegning	Antal
Fleksion	Nej	Ja	357.889
Tradition	Nej	Nej	67.863
Tradition ¹	Ja	Nej	49.038
PMF	Ja/Betinget	Nej	25.167

¹ kunder pensioneret før 1. september 2016

Kundernes alderssammensætning er meget forskellig i de enkelte pensionskoncepter. Dette forhold og hensynet til garantiniveau samt kapitalstyrke betyder, at pensionskoncepterne har forskellige investeringsstrategier. De forskellige risikoprofiler og afledte investeringsstrategier medfører, at investeringsafkastet kan variere både inden for året og målt over en årrække mellem koncepterne.

Kundeindflydelse

Indflydelse og demokrati har været et kendetegn for pensionsordningerne, siden selskabet blev oprettet.

Kunderne er repræsenteret i forbrugergrupper, der har indflydelse på, hvordan op til halvdelen af pensionsbidraget kan anvendes.

I 2019 er der afholdt 2 møder i forbrugergrupperne. Fokus har været på pensionsreformen og en mere effektiv administration af produkttilbuddet i de forskellige forbrugergrupper.

Det blev i 2018 besluttet at forenkle og fokusere forbrugergruppensystemet. I 2019 blev der valgt nye forbrugergrupper for en 4-årig periode (2020-2024). Med 165 medlemmer vil PenSam sikre et mere fokuseret og kvalificeret medlemsdemokrati. Forbrugergrupperne skal efter deres tiltræden vælge i alt 26 medlemmer til forbrugergruppeledelsen.

Generalforsamlingen i PenSam Liv vælger repræsentantskabet – i 2019 besluttede generalforsamlingen at vælge medlemmerne af forbrugergruppeledelsen som repræsentantskab. Repræsentantskabet vælger et medlem til bestyrelsen i PenSam Liv.

Investeringer

Det er målsætningen at opnå et konkurrencedygtigt afkast efter omkostninger under hensyntagen til risikoen for tab.

Alle investeringer foretages med udgangspunkt i PenSam's værdisæt, som bygger på ordentlighed og ansvarlighed. Som et stort arbejdsmarkedspensionselskab har PenSam en særlig forpligtigelse til at tage ansvar på områder, der kan bidrage til en positiv udvikling i samfundet.

Investeringsstrategi

Egenskaberne i de enkelte koncepter er udgangspunktet for investering og risikostyring i PenSam. Dette gælder særligt garantier, alderssammensætning og solvens, som er styrende for koncepternes solvenskrav, likviditetshensyn samt afkastkrav og dermed risikobudget.

Som institutionel investor har PenSam adgang til et stort antal investeringsmuligheder. Dette gælder både inden for traditionelle investeringer, som børsnoterede aktier og statsobligationer, samt inden for alternative investeringer, såsom ejendomme, private equity og infrastruktur.

Det overvejes løbende, hvordan de enkelte typer af investeringer forvaltes mest professionelt og omkostningseffektivt. For nogle investeringer er der mulighed for, gennem samarbejder med andre investorer, at få adgang til interessante investeringsmuligheder samt sænke omkostningerne. PenSam har blandt andet etableret samarbejder med AIP Management om infrastrukturaktiver, herunder vind- og solcelleparker. På unoterede aktier er der indgået et samarbejde med det amerikanske pensionselskab TIAA. Dette har givet meget positive resultater og overvejes for andre typer af investeringer.

De enkelte investeringer vælges blandt andet ud fra deres forventede afkast, deres risiko på kort og langt sigt, de omkostninger, der er forbundet med at forvalte dem, samt hvilke kompetencer der er nødvendige. Investeringerne spredes for at opnå et godt og stabilt afkast på langt sigt.

Fordelingen på de enkelte typer af investeringer fremgår af tabellen nedenfor.

Strategisk aktivfordeling

I procent	Fleksion	Tradition ikke garanterede ydelser	Tradition garanterede ydelser	PMF
Obligationer	30,5	44,0	83,5	78,0
Børsnoterede aktier	34,5	28,5	0,0	5,0
Alternative investeringer	35,0	27,5	16,5	17,0
I alt	100,0	100,0	100,0	100,0

Ansvarlige investeringer

PenSam har fokus på at sikre, at investeringsporteføljen er robust over for bæredygtighed og ansvarlighed. Dette gælder f.eks. effekten af klimaforandringer. Samtidig skal investeringerne være i overensstemmelse med PenSam's værdier og holdninger. Et væsentligt grundlag for arbejdet med ansvarlighed er FN's 17 verdensmål for en bæredygtig udvikling, hvor PenSam har valgt at fokusere på 5 af disse. Disse er relateret til klima, arbejdstagerrettigheder, skat og ulighed.

Arbejdet med ansvarlige investeringer kommer til udtryk i følgende tre elementer:

- Eksklusion
- Dialog
- Impact investeringer

Der er nærmere forklaret nedenfor.

PenSam ekskluderer blandt andet virksomheder når disse agerer på en måde, der skaber usikkerhed om evnen til at skabe værdi på langt sigt samt at udvise ansvarlighed. Dette kan være relateret til en række områder, herunder f.eks. deres ledelsesforhold, skat-testrukturer og forretningsaktiviteter, der ikke vurderes at være lønsomme over tid.

I forhold til virksomheder med en problematisk adfærd er det dog i mange tilfælde relevant at indgå i en dialog og forsøge at ændre denne adfærd. Dette kræver naturligvis, at virksomhederne har både evnen og viljen til at ændre adfærd. Dialogen føres typisk i samarbejde med andre investorer med henblik på at opnå størst mulig effekt.

Ved impact investeringer fokuseres der på særlige typer af investeringer, der understøtter en ønsket retning. Dette gælder f.eks. klimarelaterede investeringer som solcelle- og vindmølleparker.

Skat og klima i fokus

Et særligt fokusområde er skat herunder at sikre, at virksomheder og samarbejdspartnere betaler en fair skat. Dette indebærer både en dialog med de virksomheder, som PenSam investerer i, og de partnere, som der arbejdes sammen med.

En afgørende faktor er transparens med hensyn til skattebetalinger, hvorfor der også er dialog med politikere, der skal sikre denne.

Et andet fokusområde er klima, hvor der arbejdes med de ovennævnte elementer. Der er sket eksklusion af en række virksomheder, som ikke vurderes at arbejde effektivt med en bæredygtig omstilling, herunder agerer i overensstemmelse med Paris-aftalen, der er en international aftale inden for FN's klimakonvention.

Der vurderes i nogle tilfælde at være mulighed for at påvirke virksomhederne i en bæredygtig retning, hvilket sker gennem dialog. Herudover har PenSam i 2019 foretaget flere investeringer i solcelle- og vindmølleparker i både Europa og USA.

Afkast

Investeringsafkastet i PenSam Liv blev for 2019 12,8% før skat, hvilket er tilfredsstillende.

2019 blev et år med høje afkast på stort set alle aktivklasser. Aktiemarkederne steg til nye rekordhøjder, mens faldende renter medførte fornuftige afkast på både stats- og virksomhedsobligationer. Dette skal ses i sammenhæng med 2018, hvor der var en negativ udvikling på markederne.

PenSam har gennem årene fastholdt en investeringsstrategi med en afbalanceret investeringsrisiko, der sikrede et positivt afkast i 2018 og ovennævnte meget høje afkast i 2019.

Investeringsafkast (før skat) og aktivfordeling

I procent	Afkast	Fordeling
Obligationer	4,4	44,3
Børsnoterede aktier	27,8	28,8
Alternative investeringer	8,2	24,4
Afdækning (afkastbidrag)	1,5	2,5
Afkast før skat	12,8	100,0

Note: Opgjort som tidsvægtet afkast

Som det fremgår af tabellen, var afkastet i 2019 hovedsageligt drevet af høje afkast på aktieporteføljen. Afkastet på alternative investeringer, der blandt andet indgår under reale aktiver, var noget lavere, hvilket blandt andet skyldes ejendomme. Set i forhold til den højere stabilitet i afkastet på alternative investeringer, herunder ejendomme, er dette afkast dog også tilfredsstillende.

Afkastet på de enkelte aktivklasser er kommenteret nedenfor.

Obligationer

Afkast på obligationer blev på 4,4% i danske kroner inkl. effekt af valutaafdækning.

Stats- og realkreditobligationer gav et afkast på 1,8%, mens afkastet på likvide virksomhedsobligationer gav 11,3%.

Renterne på stats- og realkreditobligationer faldt til et historisk lavpunkt i august, men steg efterfølgende. Set over hele året faldt de lange renter med omkring 0,5%-point. Likvide virksomhedsobligationer og illikvid kredit leverede positive afkast som følge af faldende renter og positiv stemning på aktiemarkedet.

Børsnoterede aktier

Afkastet på børsnoterede aktier blev på 27,8% i danske kroner inkl. effekt af valutaafdækning. Aktiestigningerne var bredt funderet på de udviklede markeder, der steg mellem 29,2% (USA) og 19,1% (Japan). Afkastene på Emerging Markets steg med 17,9%, mens de danske aktier steg med 29,8%.

Aktiemarkederne har været positivt påvirket af nedsettelsen af centralbankernes styringsrenter, optimisme om handelskonflikten mellem USA og Kina, og en fornyet tro på, at Brexit bliver forløst tilfredsstillende.

Alternative investeringer

Afkastet på alternative investeringer blev på 8,2% i danske kroner inkl. effekt af valutaafdækning.

Alternative investeringer består af ejendomme, infrastruktur, unoterede aktier og illikvid kredit. Alle aktivtyperne gav et positivt afkast, og det højeste afkast kom fra investeringer i unoterede aktier, hvor afkastet blev på 14,9%. Afkastet på direkte infrastrukturinvesteringer blev på 9,5%.

Renteafdækning

Renteafdækningen gav et positivt bidrag til afkastet på 1,5%-point i 2019. Det positive bidrag skyldes, at renteniveauet faldt set over hele 2019.

Valutaafdækning

Den væsentligste del af valutarisikoen på udenlandske investeringer afdækkes. Omkostningerne til afdækning af amerikanske dollar var høje i 2019. Da investeringer i denne valuta udgør en stor del af investeringerne, medførte dette et negativt bidrag fra valutaafdækningen for året.

Afkast i pensionskoncepterne

Afkastet i de enkelte pensionskoncepter for 2019 afspejler de forskellige risikoprofiler, garantiniveauer og kapital-styrker. Afkastet i de ikke garanterede koncepter blev positivt påvirket af de stigende aktiemarkeder i 2019, mens renteafdækningen bidrog positivt i de garanterede koncepter. Som følge heraf opnåede alle koncepter et tilfredsstillende afkast.

Pensionskoncepternes afkast (før skat)

I procent	2019	2018
Fleksion (ikke garanterede)	14,6	-0,2
Tradition (ikke garanterede)	12,5	-0,3
Tradition (garanterede)	9,4	2,1
PMF (garanterede/betinget garanterede)	13,7	3,0

Note: Opgjort som tidsvægtet afkast

Gennemsnitligt investeringsafkast

Set over en længere periode er der opnået tilfredsstillende afkast.

De positive afkast på 3 og 5 års sigt kan henføres til de fleste typer af investeringer, herunder har de fallende renter i perioden bidraget positivt. Blandt andet som følge af de nuværende meget lave renter må det samlede afkast fremadrettet forventes at blive noget lavere

Gennemsnitligt årligt investeringsafkast

I procent	5 år	3 år
Fleksion	6,9	7,7
Tradition (ikke garanterede)	5,9	6,5
Tradition (garanterede)	4,4	4,6
PMF	6,1	5,8
I alt	6,0	6,5

Note: Opgjort som tidsvægtet afkast

Regnskab, solvens og kapitalgrundlag

Resultatopgørelse

Årets resultat før skat blev på 8 mio. kr. mod et resultat før skat i 2018 på 1 mio. kr.

De samlede bruttopræmier er i 2019 steget med 587 mio. kr. i forhold til 2018 og udgør 6.179 mio. kr.

De løbende præmieindtægter er i 2019 steget med 369 mio. kr. i forhold til 2018 og udgør 5.628 mio. kr. Af stigningen udgør 184 mio.kr. præmier vedr. Kritisk Sygdom og Hold Fast som fra og med 2019 indregnes i PenSam Liv.

Engangspræmierne er i 2019 steget med 218 mio. kr. Heraf vedrører 119 mio. kr. overførslen af arbejdsmarkedspensionsordninger fra PenSam Bank.

Herudover valgte ca. 2.900 kunder at overføre 417 mio. kr. fra andre pensionsselskaber til PenSam Liv, og ca. 6.400 kunder valgte at overføre deres fripolicer i PenSam Liv til et andet pensionsselskab. Sidstnævnte udgjorde 520 mio. kr.

Der er udbetalt 1.404 mio. kr. i pensionsydelse og 392 mio. kr. i gruppeforsikringsdækninger i 2019, heraf 112 mio. kr. vedrørende produkterne Hold Fast og Kritisk Sygdom, der er tegnet som gruppeforsikring i PenSam Liv fra 2019, hvor bestanden blev overført fra PenSam Forsikring. De samlede udbetalinger steg med 213 mio. kr. i forhold til 2018.

Investeringsafkastet før skat blev på 13.485 mio. kr. svarende til 12,9%, hvilket er meget tilfredsstillende.

Pensionsordningerne i PenSam Liv er gennemsnitsrenteprodukter. I 2019 har investeringsafkastet været højere end kontorenterne, og der er henlagt overskud til de kollektive bonuspotentialer til at sikre stabil forrentning uanset markedsudviklingen.

Administrationsomkostningerne blev i 2019 på 226 mio. kr., hvilket gav en gennemsnitlig omkostning pr. forsikret på 437 kr. Overflytningen af Kritisk Sygdom og Hold Fast fra PenSam Forsikring har medført en stigning i administrationsomkostningerne på 23 kr. pr medlem. Ser man bort fra denne stigning faldt omkostningen for femte år i træk, og der blev taget et yderligere skridt mod målet om et gennemsnitligt omkostningsniveau på 400 kr. i år 2020.

De lavere administrationsomkostninger er resultatet af fortsat fokus på effektivisering af kerneforretningen, herunder en strategisk beslutning om outsourcing af IT-drift og udvikling til KMD.

Årets resultat efter skat blev på -14 mio. kr., som er overført til selskabets egenkapital. Resultatet er udtryk for afkastet af egenkapitalens egne investeringsaktiver og en risikoforrentning fra kontributionsgrupperne samt endvidere påvirket af skatteeffekt af forventet omdannelse til arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab. Risikoforrentningen til egenkapitalen udgjorde 7 mio. kr.

Regulering som følge af forventet omdannelse til arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab har forøget årets skatteudgift med 39 mio. kr., som modsvares af regulering af det udskudte skatteaktiv såvel som aktuel skat. Endvidere er skatten påvirket positivt af regulering for hensættelser til afdækning af igangværende skatterevision.

Resultatet for 2019 lever op til de forventninger, der er udmeldt i halvårsrapporten.

Bestyrelsen indstiller, at der ikke udloddes udbytte for 2019.

Realiseret resultat

Der har i 2019 været et positivt realiseret resultat på 9.663 mio. kr., hvilket dækker over et positivt renteresultat samt samlet set positive risiko- og omkostningsresultater.

Årets realiserede resultat

I mio. kr.	2019	2018
Renteresultat	11.014	-2.089
Risikoresultat	79	137
Omkostningsresultat	59	45
Ekstra hensættelser	-1.487	83
Øvrigt	-2	-28
Realiseret resultat	9.663	-1.852

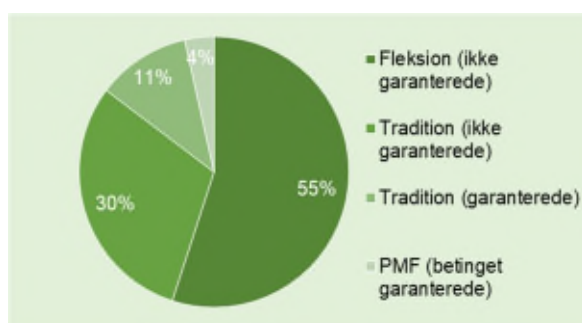
Det realiserede resultat har medført en stigning i de samlede kollektive bonuspotentialer. De kollektive bonuspotentialer skal udjævne udsving over årene i blandt andet investeringsafkast.

Balance

De forsikringsmæssige hensættelser steg med 14.485 mio. kr. og udgjorde 116.978 mio. kr. ultimo 2019. Den fortsatte vækst skal ses i lyset af, at de årlige præmieindbetalinger fortsat er større end udbetaling af pensionsydelse samt et positivt afkast.

Hensættelserne er opdelt i fire forskellige pensionskoncepter Fleksion, Tradition (ikke garanterede), Tradition (garanterede) og PMF (betinget garanterede).

Hensættelser fordelt på koncepter, i pct.

Finanstilsynet har i efteråret 2019 opdateret levetidsbenchmarket, der anvendes ved opgørelse af selskabets hensættelser for 2019. Denne ændring har medført et fald i hensættelserne på 124 mio. kr.

Det kollektive bonuspotentiale udgjorde 16.470 mio. kr. og er i 2019 steget med 6.955 mio. kr. Den primære årsag til stigningen i de kollektive bonuspotentiale er det positive afkast, selskabet har haft i 2019.

Fortjenstmargen steg med 1.156 mio. kr. til 5.080 mio. kr. Et betydeligt fald i renten medførte en stigning på 680 mio. kr., og derudover medførte udviklingen i bestanden en stigning på 476 mio. kr.

Overskudskapitalen, som er kundernes andel af selskabets basiskapital, steg med 259 mio. kr. til 3.821 mio. kr.

Der er igangsat en proces for sammenlægning af PenSam Liv og Pensionskassen PenSam, som forelægges som beslutningsforslag på generalforsamlingerne i begge selskaber.

I forbindelse med en fusion vil PenSam Liv blive omdannet til et arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab.

Der blev i 2018 gennemført en ekstraordinære udbyttebetaling med henblik på, at Pensionskassen

PenSam kan realisere sin investering i PenSam Holding, såfremt generalforsamlingen i Pensionskassen PenSam beslutter en sammenlægning med PenSam Liv inden for de kommende år.

Såfremt en sammenlægning ikke gennemføres, er det hensigten, at PenSam Holding indskyder kapital i PenSam Liv igen, således at niveauet for egenkapitalen før den ekstraordinære udbyttebetaling reetableres.

Solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag

Solvenskapitalkravet beregnes efter standardmodellen og en partiel intern model for levetid. Sidstnævnte har selskabet søgt om og fået godkendelse til at anvende af Finanstilsynet.

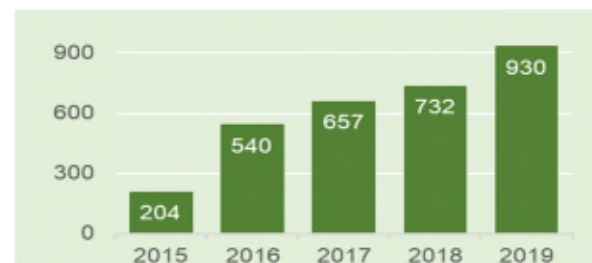
Solvenskravet faldt i 2019 fra 1.051 mio. kr. til 978 mio. kr., og minimumskapitalkravet faldt fra 461 mio. kr. til 244 mio. kr.

Solvenskapitalkrav og kapitalgrundlag

I mio. kr.	2019	2018
Kapitalgrundlag		
Egenkapital	194	208
Overskudskapital	3.821	3.562
Fortjenstmargen	5.080	3.924
Kapitalgrundlag i alt	9.095	7.694
Solvenskapitalkrav i alt	978	1.051
Solvensdækning i %	930	732

PenSam Liv er velkonsolideret og har en solvensdækning på 930%.

I nedenstående tabel vises udviklingen i solvensdækningen i procent.

Note: I 2015 var solvensdækningen baseret på solvens I-reglerne, og fra 2016 på solvens II-reglerne.

I rapporten "Rapport om solvens og finansiel situation 2019", som ligger på selskabets hjemmeside <https://www.pensam.dk/om-pensam/hvem-er-vi/pensam-i-tal/noegletal>, fremgår en nærmere beskrivelse af følsomhed-, kapital- og risiko-forholdene i PenSam Liv.

PenSam Liv udarbejder kvartalsvise følsomhedsanalyser, som har til formål at vise, hvor meget en risikokategori skal falde i værdi, førend solvensgraden (SCR) og minimumssolvensgraden (MCR) rammer henholdsvis 100% og 125%.

Regnskabsmæssige skøn samt usikkerhed ved indregning og måling

Ved udarbejdelse af årsrapporten foretages der i forbindelse med indregning og måling af visse regnskabsposter en vurdering, som omfatter skøn, som er behæftet med en vis usikkerhed.

Der henvises til afsnittet 'Regnskabsmæssige skøn samt usikkerheder ved indregning og måling' under 'Anvendt regnskabspraksis', hvor der fremgår en særskilt beskrivelse af principper og metoder for fastsættelse af værdierne på de nævnte regnskabsposter. Endvidere er de væsentligste usikkerheder ved måling beskrevet.

Begivenheder efter balancedagen

Der er med politisk flertal indgået et boligforlig den 30. januar 2020. Formålet med forliget er at begrænse huslejestigninger i private udlejningsejendomme, efter boligreguleringslovens §5 stk. 2, for ejendomme, der er ibrugtaget før 1992. PenSam Liv ejer ejendomme af denne type gennem PenSam Ejendomme for 637 mio. kr. Det skønnes, at boligforliget kan påvirke værdien af disse ejendomme nedadgående med 10%-20%. Dette er ikke indregnet i regnskabet for 2019, da der er tale om en efterfølgende begivenhed, og da forholdet i øvrigt ikke anses for væsentligt.

Der er i tiden fra 31. december 2019 til årsrapportens underskrivelse ikke indtruffet forhold, som efter ledelsens opfattelse har væsentlig påvirkning på selskabets økonomiske stilling.

Forventninger til 2020

Investeringsafkast

Det er forventningen, at investeringsafkastet i 2020 vil være positivt, men beskedent. Den samfundsøkonomiske baggrund er fortsat positiv, men det vurderes,

at prisfastsættelsen på de finansielle markeder efterlader mindre potentiale for yderligere kursstigninger.

Omkostninger

Omkostninger til både investeringsforvaltning og administration forventes at ligge på samme niveau som i 2019.

De gennemsnitlige omkostninger pr. forsikret forventes at falde i 2020.

Resultat for 2020

Årets resultat er i høj grad afhængigt af det afkast, der opnås på de aktiver, der er tilknyttet egenkapitalen samt egenkapitalens andel af årets risikoforrentning.

Årets resultat for 2020 forventes at være positivt.

Kontorenter i 2020

Bestyrelsen har fastsat følgende kontorenter i de enkelte pensionskoncepter:

Kontorenter i 2020

I procent	Før PAL skat	Efter PAL skat
Fleksion (ikke garanterede)	3,5%	3,0%
Tradition (ikke garanterede)	3,5%	3,0%
Tradition (garanterede)	3,5%	3,0%
PMF (betinget garanterede)	2,4%	2,0%

Kontorenterne er angivet som pro anno satser. Bestyrelsen kan ændre kontorenterne med fremadrettet virkning.

Sammenlægning med Pensionskassen PenSam

Der er igangsat en proces for sammenlægning af PenSam Liv og Pensionskassen PenSam, som forelægges som beslutningsforslag på generalforsamlingerne i begge selskaber.

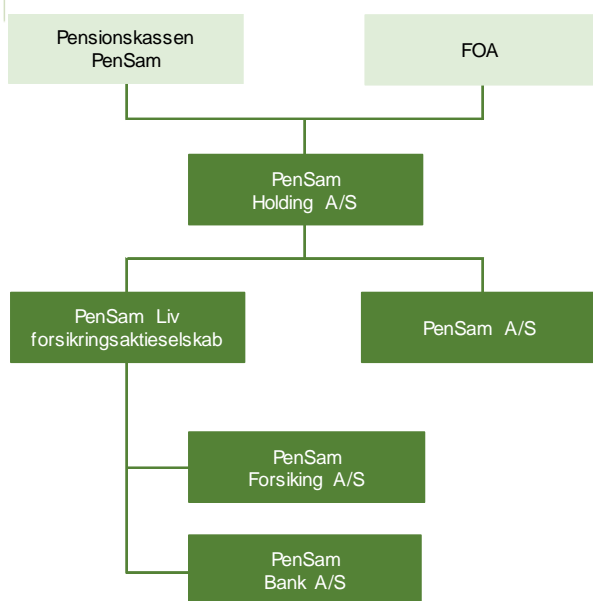
Organisation

Ejerforhold

PenSam Liv forsikringsaktieselskab er ejet 100% af PenSam Holding A/S, der har hovedsæde i Furesø. Aktiekapitalen i PenSam Liv er 125.000.000 kr.

PenSam Holding A/S er 100% ejet af FOA og Pensionskassen PenSam. FOA har bestemmende indflydelse.

PenSam koncernen

Bestyrelse

Bestyrelsen består ved udgangen af 2019 af 7 medlemmer, hvoraf 6 er valgt af generalforsamlingen og ét medlem er valgt af repræsentantskabet i PenSam Liv.

Danske Regioner og Kommunernes Landsforening nominerer 2 medlemmer til bestyrelsen og FOA nominerer ligeledes 2 medlemmer.

Generalforsamlingen har valgt 3 uafhængige medlemmer med særlige kvalifikationer inden for regnskab, it og investeringer. Det ene af disse tre medlemmer har fratrukket bestyrelsesposten ultimo november måned 2019.

Bestyrelsen har i 2019 afholdt 9 møder.

Der gennemføres årligt en selvevaluering af, hvorvidt den samlede bestyrelse besidder de kompetencer og

den viden, der er påkrævet for den overordnede ledelse af selskabet. Selvevalueringen i 2019 har ikke givet anledning til ændringer i bestyrelsen.

Revisionsudvalg

Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, der overvåger regnskabs- og revisionsforhold samt risici knyttet til driften af selskabet.

Revisionsudvalget har to medlemmer. Formanden for udvalget opfylder udover sin uafhængighed kravene til kvalifikationer inden for regnskabs- og revisionsforhold.

Revisionsudvalget har i 2019 afholdt 4 møder.

Øvrige bestyrelsesudvalg

Bestyrelsen har nedsat et udvalg, der skal følge arbejdet med en mulig sammenlægning af PenSam Liv og Pensionskassen PenSam.

Koncernstrukturudvalget skal medvirke til, at der foreligger et kvalificeret beslutningsgrundlag for bestyrelsen og efterfølgende til generalforsamlingen. Udvalget rapporterer løbende til bestyrelsen.

Udvalget blev etableret 1. marts 2018, og udvalget har afholdt 5 møder i 2019.

Kønsmæssig sammensætning

De generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer består pr. 31. december 2019 af 1 kvinde og 5 mænd. Det af repræsentantskabet valgte bestyrelsesmedlem er kvinde.

Bestyrelsens målsætning for den kønsmæssige fordeling er, at der inden 2024 skal være en kønsmæssig fordeling i bestyrelsen, hvor mindst to ud af bestyrelsens generalforsamlingsvalgte bestyrelsesmedlemmer udgøres af det underrepræsenterede køn. Bestyrelsen har ikke nået målsætningen i 2019, da kompetencer er blevet vurderet som den væsentligste faktor.

Der er ikke udarbejdet en politik for den kønsmæssige sammensætning på de øvrige ledelsesniveauer, da der er under 50 ansatte i selskabet.

Daglig ledelse

Direktionen udgør den daglige ledelse og består af adm. direktør Torsten Fels.

Direktionen har etableret 6 direktørområder med ansvar for den løbende drift og udvikling. Den samlede ledelsesgruppe er angivet på side 15.

Aflønningspolitik

Bestyrelsen har fastsat en lønpolitik, som skal fremme en sund og effektiv styring af selskabet. Det er besluttet, at der ikke udbetales bonus eller anden form for resultatløn eller variabel løn til bestyrelsen, direktionen eller andre ansatte med væsentlig indflydelse på risikoprofilen.

Lønpolitikken er godkendt af generalforsamlingen, og kan læses på PenSam's hjemmeside. https://www.pensam.dk/om_pensam/hvem_er_vi/pensam-i-tal/rapporter-og-statistikker

Vederlag til bestyrelse, direktion samt øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på selskabets risikoprofil, fremgår af note 10.

Outsourcing

PenSam Liv benytter i væsentligt omfang outsourcing for at opnå en omkostningseffektiv og robust administration.

Administrationsselskabet PenSam A/S varetager hovedparten af de outsourcete aktiviteter, og har videreoutsourcet drift og udvikling inden for IT til KMD.

De outsourcete aktiviteter styres og overvåges gennem serviceleveranceaftaler og interne kontroller.

Revision

I henhold til en af bestyrelsen og revisionsudvalget årlig godkendt revisionsstrategiplan reviderer selskabets interne revision regelmæssigt selskabets forretningsgange og interne kontroller for at vurdere kvaliteten og hensigtsmæssigheden heraf.

Den interne revisionschef afgiver tillige en påtegning på selskabets årsregnskab. Revisionschefen refererer direkte til selskabets bestyrelse og aflægger rapport om resultaterne af den udførte revision gennem en skriftlig revisionsprotokol. Der er 6 ansatte i Intern revision, som tillige varetager revisionen af PenSam's øvrige virksomheder.

Regnskabsaflæggelsen og de interne kontroller, som er forbundet med den finansielle rapportering, revideres

af Intern revision i samspil med den generalforsamlingsvalgte eksterne revision, som ligeledes forsyner selskabets årsregnskab med en påtegning.

Whistleblowerordning

PenSam har etableret en whistleblowerordning i selskabet, og for at understrege uafhængigheden og bedst muligt at sikre anonymitet for en mulig whistleblower har bestyrelsen valgt, at whistleblowerordningen skal varetages af en ekstern part.

Der har ikke været indberetninger under whistleblowerordningen i 2019.

Samfundsansvar

Selskabets primære ansvarsområde er at sikre de bedst mulige produkter til kunderne samtidig med, at der leveres et tilfredsstillende afkast til ejeren.

Samfundsansvar indgår som en naturlig del af driften og udviklingen af forretningsområderne i selskabet. For PenSam Liv betyder det, at selskabet bidrager til social, økonomisk og miljømæssig bæredygtighed, hvilket afspejles i selskabets værdier.

Selskabets samfundsansvar er nedskrevet i en samlet politik for hele PenSam og kan læses på PenSam's hjemmeside. https://www.pensam.dk/om_pensam/hvem_er_vi/pensam-i-tal/rapporter-og-statistikker/samfundsansvar-i-pensam

Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelse

Bestyrelsen og direktionen har det overordnede ansvar for selskabets interne kontrol og risikostyring i forbindelse med regnskabsaflæggelsen. Den interne kontrol og risikostyring er tilrettelagt, således at halvårs- og årsrapporten aflægges i overensstemmelse med lovgivningens krav og sikrer, at væsentlige fejl og uregelmæssigheder i regnskabsaflæggelsen forebygges eller opdages og korrigeres.

Kontrolmiljø

De væsentlige elementer i kontrolmiljøet er en hensigtsmæssig organisation, herunder behørig funktionsadskillelse samt interne politikker, forretningsgange samt procedurer.

Risikovurdering

Der foretages løbende en vurdering af de regnskabsområder og processer, som danner grundlag for regnskabsaflæggelsen.

Vurderingen foretages med henblik på at identificere områder, hvor risikoen for fejl er særlig stor som følge af, at oplysningerne er baseret på skøn eller er forbundet med manuelle eller komplekse processer.

Kontrolaktiviteter

Formålet med de etablerede kontrolaktiviteter er at forhindre, opdage og korrigere eventuelle væsentlige fejl og uregelmæssigheder i de data, som danner grundlag for regnskabsaflæggelsen således, at risikoen for fejl i halvårs- og årsrapporterne reduceres. Kontrollerne omfatter blandt andet attestationer, afstemninger, analyser, funktionsadskillelse samt generelle IT-kontroller.

Overvågning og rapportering

Selskabet anvender systemer og manuelle ressourcer til at overvåge de data, der danner grundlag for den økonomiske rapportering. Eventuelle svagheder og væsentlige fejl korrigeres øjeblikkeligt og rapporteres til selskabets hændelsesopsamling for operationelle risici.

Ledelse og revision

Bestyrelse

Valgt af generalforsamlingen

Nomineret af Danske Regioner/Kommunernes Landsforening
Regionsrådsmedlem Jacob Jensen (formand)
Borgmester Thomas Adelskov (næstformand)

Nomineret af FOA

Forbundsformand Mona Striib (næstformand)
Forbunds-næstformand Thomas Enghausen

Uafhængige medlemmer med særlige kvalifikationer

Adm. direktør Jørgen Klejnstrup
Direktør Niels Henrik Lehde Pedersen

Valgt af repræsentantskabet

Fællestillidsrepræsentant Tine Thordén

Revisionsudvalg

Direktør Niels Henrik Lehde Pedersen (formand)
Adm. direktør Jørgen Klejnstrup

Koncernstrukturudvalg (ad hoc)

Direktør Niels Henrik Lehde Pedersen
Adm. direktør Jørgen Klejnstrup

Direktion

Adm. direktør Torsten Fels

Ledelsesgruppe

Finansdirektør Peter Østergaard
Investeringsdirektør Claus Jørgensen
Kundedirektør Pia Højrup Clausen
HR- og kommunikationsdirektør Marie Bender Foltmann
IT-direktør Thomas Axen
Forretningsudviklingsdirektør Rikke Vad Brandt

Ansvarshavende aktuar

Jens-Peder Vinkler

Intern revisionschef

Palle Mortensen

Ekstern revision

PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR.nr. 33 77 12 31
Strandvejen 44, 2900 Hellerup

Ledelseshverv mv.

Bestyrelse

Medlem

Jacob Jensen (Formand)

Født 1973

Indtrådt i bestyrelsen 1. maj 2018

Thomas Adelskov (næstformand)

Født 1964

Indtrådt i bestyrelsen 29. maj 2018

Mona Striib (næstformand)

Født 1961

Indtrådt i bestyrelsen 4. november 2004

Thomas Enghausen

Født 1976

Indtrådt i bestyrelsen 1. august 2018

Andre ledelseshverv

Folketingsmedlem for Venstre

2. næstformand i Region Sjælland

Bestyrelsesmedlem i Danske Regioner

Bestyrelsesmedlem i Eskilhus ApS

Bestyrelsesmedlem i Kollegiet Kingosvej ApS

Ejer af Langholmsgaard, v/Jacob S Jensen

Borgmester i Odsherred Kommune

Medlem af KKR Sjælland

Medlem af beredskabskommissionen for

Vestsjællands Brandvæsen

Næstformand i Fonden Geopark Odsherred

Bestyrelsesmedlem ved Den Rytmiske Højskole

Bestyrelsesmedlem i Lauritz Jensen og Hustru

Margrethe Jensens Fond

Bestyrelsesmedlem i Kommunernes Landsforening

Bestyrelsesformand i S/I FGU Nordvestsjælland

Medlem af FOAs hovedbestyrelse

Formand for Forhandlingsfællesskabet

Medlem af forhandlingsudvalget

Medlem af FOAs politiske ledelse

Medlem af Fagbevægelsens Hovedorganisation's hovedbestyrelse

Medlem af Fagbevægelsens Hovedorganisation's forretningsudvalg

Bestyrelsesformand i PenSam Bank A/S

Bestyrelsesformand i PenSam Forsikring A/S

Medlem af FOAs hovedbestyrelse

Medlem af FOAs politiske ledelse

Medlem af Forhandlingsfællesskabets bestyrelse, forhandlingsudvalg og repræsentantskabet

Medlem af Fagbevægelsens Hovedorganisation's hovedbestyrelse

Medlem af Fagbevægelsens Hovedorganisation's politiske udvalg Økonomi og velfærd

Medlem af Fagbevægelsens Hovedorganisation's udvalg for udvikling for den offentlige sektor

Medlem**Jørgen Klejnstrup**

Født 1953

Indtrådt i bestyrelsen 4. april 2013

Niels Henrik Lehde Pedersen

Født 1956

Indtrådt i bestyrelsen 27. april 2009

Tine Thordén

Født 1970

Indtrådt i bestyrelsen 14. marts 2017

Andre ledelseshverv

Adm. direktør i Sæstad IVS

Direktør i Konzeptudvikling IVS

Bestyrelsesformand i Hotel Koldingfjord A/S

Bestyrelsesmedlem i The Asgard Fixed Income Fund LTD, Cayman Island

Bestyrelsesmedlem, Asgard Asia LTD, Cayman Island

Bestyrelsesmedlem, Asgard China LTD, Cayman Island

Bestyrelsesmedlem, Border 3 LTD, Cayman Island

Adm. direktør i NLP-Risk Holding IVS

Adm. direktør i Konzeptudvikling IVS

Indehaver af NLP-Risk v/Niels H Lehde Pedersen

Bestyrelsesformand, Asgard Asia LTD, Cayman Island

Bestyrelsesformand, Asgard China LTD, Cayman Island

Bestyrelsesformand, Border 3 LTD, Cayman Island

Fællestillidsrepræsentant (FOA) Århus kommune

Bestyrelsesmedlem i pædagogisk sektor i FOA Århus

Bestyrelsesmedlem i Fagklubben for pædagogiske assistenter og pædagogmedhjælpere

Udtrådte bestyrelsesmedlemmer**Cato Baldvinsson**

Indtrådt i bestyrelsen den 26. april 2019 og udtrådt den 30. november 2019

Direktion

Medlem**Torsten Fels**

Født 1959

Indtrådt i direktionen 1. januar 2013

Andre ledelseshverv

Adm. direktør i PenSam Holding A/S

Adm. direktør i PenSam Forsikring A/S

Adm. direktør i PenSam Bank A/S

Adm. direktør i Pensionskassen PenSam

Bestyrelsesformand i PenSam A/S

Bestyrelsesmedlem i Danish SDG Investment Fund

Bestyrelsesmedlem i Institutional Holding P/S

Bestyrelsesmedlem i AIP Management P/S

Eksponeringer mv.

Selskabet har ikke eksponeringer mod eller modtaget sikkerhedsstillelser fra bestyrelsesmedlemmer og direktører eller med selskaber, hvori de nævnte personer er direktører eller bestyrelsesmedlemmer.

Repræsentantskab

På generalforsamlingen i PenSam Liv den 26. april 2019 blev nedenstående medlemmer valgt til repræsentantskabet

Repræsentantskabet har den 9. maj 2019 valgt Tine Thordén til medlem af bestyrelsen i PenSam Liv.

Social og Sundhed

Anders Jensenius Møller
Anne Marie Stick
Christina Bank
Dennis Vagtborg Christensen
Dorrit Marianne Knudsen
Ebbe Dalsgaard
Erik Fischer Mikkelsen
Hanne Hansen
Hanne Kjeldsen
Hanne Skyum Pedersen
Hans Christian T Enevoldsen
Jesper Priskorn
Kirsten Solvejg Gerdes
Lis Udengaard Rasmussen
Lone Karin Snedker
Marianne Lübbers Søndberg
Niels Aakjær
Palle Nielsen
Søren Larsen
Vibeke Elise Jensen

Pædagogisk sektor

Christian Bartel
Ea Højholt Kristensen
Jonna Rønnest
Karen Munk Andersen
Mette Krohn Gade
Mogens Bech Madsen (udtrådt 9. oktober 2019)
Søren Kofoed
Tine Thordén
Viggo Østergård Dinesen
Susanne Hedegaard Preshti (indtrådt 10. oktober 2019)

Kost og Service

Berit Jakobsen
Irene Holmstrøm
Kim Lindby
Liselotte Nielsen
Pia Heidi Nielsen
Viola Ørbæk
Yee Mei Yip Bargejani

Teknik og service

Alex Svendsen
Benni Jul Rasmussen
Brian Vittrup
Claus Windfeld
Finn Haarby Karlsen
Frank Damgaard
Kim Walther Andreasen
Lars Bo Larsen
Morten Duevang Rasmussen
Niels Thomsen
Reiner Burgwald
Thomas Hansen

Lederne

Bente Adelskilde
Lars Henrik Dorf Nielsen
Michael Damm

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har i dag behandlet og godkendt årsrapporten for PenSam Liv forsikringsaktieselskab for regnskabsåret 2019.

Årsrapporten aflægges i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og økonomiske forhold pr. 31. december 2019 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar til 31. december 2019.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for udviklingen i selskabets aktiviteter og økonomiske forhold samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som selskabet kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

Farum, den 21. februar 2020

Direktion

Torsten Fels

Bestyrelse

Jacob Jensen, formand

Mona Striib, næstformand

Jørgen Klejnstrup

Tine Thordén

Thomas Adelskov, næstformand

Thomas Enghausen

Niels Henrik Lehde Pedersen

Den interne revisions revisionspåtegning

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet for PenSam Liv forsikringsaktieselskab giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019 i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed.

Det er tillige vores opfattelse, at de etablerede forretningsgange og interne kontrolprocedurer, herunder den af ledelsen tilrettelagte risikostyring, der er rettet mod selskabets rapporteringsprocesser og væsentlige forretningsmæssige risici, fungerer tilfredsstillende.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Hvad har vi revideret

PenSam Liv forsikringsaktieselskabs årsregnskab for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019, omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis ("regnskabet").

Udtalelse om ledelsesberetningen

Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.

Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.

I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.

Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til Lov om finansiel virksomhed.

Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i Lov om finansiel virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelsesberetningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med Lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Den udførte revision

Revisionen er udført på grundlag af Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder mv. samt finansielle koncerner og efter internationale standarder om revision. Dette kræver, at vi planlægger og udfører revisionen med henblik på at opnå høj grad af sikkerhed for, at regnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation. Vores revision har omfattet alle væsentlige og risikofyldte områder og er udført i henhold til den arbejdsdeling, der er aftalt med ekstern revision.

Revisionen er planlagt og udført således, at vi har vurderet de forretningsgange og interne kontrolprocedurer, herunder den af ledelsen tilrettelagte risikostyring, der er rettet mod selskabets rapporteringsprocesser og væsentlige forretningsmæssige risici.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i regnskabet. De valgte handlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for virksomhedens udarbejdelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne. En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, og om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt en vurdering af den samlede præsentation af regnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Farum, den 21. februar 2020

Palle Mortensen
Revisionschef

Den uafhængige revisors revisionspåtegning

Til kapitalejeren i PenSam Liv forsikringsaktieselskab

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af selskabets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2019 samt af resultatet af selskabets aktiviteter for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed.

Vores konklusion er konsistent med vores revisionsprotokollat til revisionsudvalget og bestyrelsen.

Hvad har vi revideret

PenSam Liv forsikringsaktieselskabs årsregnskab for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2019 omfatter resultatopgørelse og totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis ("regnskabet").

Grundlag for konklusion

Vi udførte vores revision i overensstemmelse med internationale standarder om revision (ISA) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark. Vores ansvar ifølge disse standarder og krav er nærmere beskrevet i revisionspåtegningens afsnit Revisors ansvar for revisionen af regnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Uafhængighed

Vi er uafhængige af selskabet i overensstemmelse med internationale etiske regler for revisorer (IESBA's Etiske regler) og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, ligesom vi har opfyldt vores øvrige etiske forpligtelser i overensstemmelse med IESBA's Etiske regler.

Efter vores bedste overbevisning er der ikke udført forbudte ikke-revisionsydelser som omhandlet i artikel 5, stk. 1, i forordning (EU) nr. 537/2014.

Valg

Vi blev første gang valgt som revisor for PenSam Liv forsikringsaktieselskab den 13. september 2012 for regnskabsåret 2012. Vi er genvalgt årligt ved generalforsamlingsbeslutning i en samlet sammenhæn-

gende opgaveperiode på 8 år frem til og med regnskabsåret 2019.

Centrale forhold ved revisionen

Centrale forhold ved revisionen er de forhold, der efter vores faglige vurdering var mest betydelige ved vores revision af regnskabet for 2019. Disse forhold blev behandlet som led i vores revision af regnskabet som helhed og udformningen af vores konklusion herom. Vi afgiver ikke nogen særskilt konklusion om disse forhold.

Centralt forhold ved revisionen	Hvordan vi har behandlet det centrale forhold ved revisionen
<i>Måling af unoterede investeringer</i> Unoterede investeringer omfatter primært investeringer i investeringsejendomme samt fonde med investeringer i private equity, ejendomme, kredit, infrastruktur og udgør i alt 29.092 mio. kr. svarende til 23% af de samlede investeringsaktiver.	Vi gennemgik og vurderede forretningsgange og interne kontroller vedrørende tilstedeværelse, værdiansættelse og nøjagtighed i den interne proces for måling af unoterede investeringer.
Unoterede investeringer indgår primært i regnskabsposterne for:	Vi vurderede og testede de af ledelsen anvendte værdiansættelsesmodeller.
<ul style="list-style-type: none">- Investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver- Kapitalandele i tilknyttede virksomheder- Kapitalandele i associerede virksomheder- Kapitalandele	Vi testede stikprøvevist sammenhængen mellem de anvendte forudsætninger og beregningen af dagsværdier, herunder om der var indhentet relevant rapportering om værdiansættelsen fra eksterne managere.
Unoterede investeringer måles til en skønnet dagsværdi baseret på værdiansættelsesmodeller og forudsætninger herunder ledelsesmæssige skøn, der ikke er observerbare for tredje-	Vi gennemgik og testede endvidere relevante interne kontroller for tilstedeværelse, værdiansættelse, nøjagtighed mv. i den interne proces for verifikation af værdiansættelser.

<p>mand, og har en væsentlig påvirkning på regnskabet.</p> <p>Vi fokuserede på måling af unoterede investeringer, fordi opgørelsen er kompleks og involverer betydelige ledelsesmæssige skøn.</p> <p>Der henvises til årsregnskabets omtale af "Regnskabsmæssige skøn samt usikkerhed ved indregning og måling" i note 1, hvor forhold, der kan påvirke værdiansættelsen af noterede investeringer, er beskrevet og note 18 om finansielle aktiver og forpligtelser til dagsværdi.</p>	<p>Vi udfordrede de ledelsesmæssige skøn, der ligger til grund for beregning af dagsværdier ud fra vores kendskab til porteføljen og markedsudviklingen.</p>	<p>De aktuarmæssige forudsætninger omfatter væsentligst rentekurve til tilbagediskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed samt omkostninger.</p> <p>Vi fokuserede på måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, fordi opgørelse af hensættelserne er kompleks og involverer betydelige regnskabsmæssige skøn.</p> <p>Der henvises til årsregnskabets omtale af "Regnskabsmæssige skøn samt usikkerhed ved indregning og måling" i note 1, hvor forhold, der kan påvirke målingen af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, er beskrevet samt "Livsforsikringshensættelser" i note 21.</p>	<p>diskontering, levetider, dødelighed, invaliditet, tilbagekøbs- og fripolicesandsynlighed samt omkostninger ud fra vores erfaring og branchekendskab med henblik på at vurdere, om disse er i overensstemmelse med regulatoriske og regnskabsmæssige krav. Dette omfattede en vurdering af kontinuiteten i grundlaget for opgørelsen af hensættelserne.</p>
<p><i>Måling af hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter</i></p> <p>Virksomheden har hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter for i alt 116.978 mio. kr., hvilket udgør 90% af den samlede balance.</p> <p>Hensættelserne består primært af livsforsikringshensættelser og fortjenstmargen. Hensættelserne er opgjort ud fra om det er ikke-garanteret grundlag hhv. garanteret grundlag</p> <p>Hensættelserne er baseret på aktuarmæssige principper og involverer væsentlige regnskabsmæssige skøn knyttet til de aktuarmæssige forudsætninger om den tidsmæssige placering og omfang af fremtidige betalinger til forsikringstagerne.</p>	<p>Vi gennemgik og vurderede de af virksomheden tilrettelagte forretningsgange og interne kontroller, der er etableret for at sikre, at hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter måles korrekt.</p> <p>I forbindelse med revisionen anvendte vi vores egne aktuarer til at vurdere de af virksomheden anvendte aktuarmodeller og forudsætninger samt de foretagne beregninger, herunder opgørelser af fremtidige betalingsstrømme.</p> <p>Vi vurderede og udfordrede de væsentligste aktuarmæssige forudsætninger såsom rentekurve til tilbage-</p>	<p>Udtalelse om ledelsesberetningen</p> <p>Ledelsen er ansvarlig for ledelsesberetningen.</p> <p>Vores konklusion om regnskabet omfatter ikke ledelsesberetningen, og vi udtrykker ingen form for konklusion med sikkerhed om ledelsesberetningen.</p> <p>I tilknytning til vores revision af regnskabet er det vores ansvar at læse ledelsesberetningen og i den forbindelse overveje, om ledelsesberetningen er væsentligt inkonsistent med regnskabet eller vores viden opnået ved revisionen eller på anden måde synes at indeholde væsentlig fejlinformation.</p> <p>Vores ansvar er derudover at overveje, om ledelsesberetningen indeholder krævede oplysninger i henhold til lov om finansiell virksomhed.</p> <p>Baseret på det udførte arbejde er det vores opfattelse, at ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og er udarbejdet i overensstemmelse med kravene i lov om finansiell virksomhed. Vi har ikke fundet væsentlig fejlinformation i ledelses-</p>	

beretningen.

Ledelsens ansvar for regnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser for nødvendig for at udarbejde et regnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Ved udarbejdelsen af regnskabet er ledelsen ansvarlig for at vurdere selskabets evne til at fortsætte driften; at oplyse om forhold vedrørende fortsat drift, hvor dette er relevant; samt at udarbejde regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift, medmindre ledelsen enten har til hensigt at likvidere selskabet, indstille driften eller ikke har andet realistisk alternativ end at gøre dette.

Revisors ansvar for revisionen af regnskabet

Vores mål er at opnå høj grad af sikkerhed for, om regnskabet som helhed er uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, og at afgive en revisionspåtegning med en konklusion. Høj grad af sikkerhed er et højt niveau af sikkerhed, men er ikke en garanti for, at en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, altid vil afdække væsentlig fejlinformation, når sådan findes. Fejlinformationer kan opstå som følge af besvigelser eller fejl og kan betragtes som væsentlige, hvis det med rimelighed kan forventes, at de enkeltvis eller samlet har indflydelse på de økonomiske beslutninger, som brugerne træffer på grundlag af regnskabet.

Som led i en revision, der udføres i overensstemmelse med ISA og de yderligere krav, der er gældende i Danmark, foretager vi faglige vurderinger og opretholder professionel skepsis under revisionen. Herudover:

- Identificerer og vurderer vi risikoen for væsentlig fejlinformation i regnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl, udformer og udfører revisionshandlinger som reaktion på disse risici samt opnår revisionsbevis, der er tilstrækkeligt og egnet til at danne grundlag for vores konklusion. Risiko-

koen for ikke at opdage væsentlig fejlinformation forårsaget af besvigelser er højere end ved væsentlig fejlinformation forårsaget af fejl, idet besvigelser kan omfatte sammensværgelser, dokumentfalsk, bevidste udeladelser, vildledning eller tilsidesættelse af intern kontrol.

- Opnår vi forståelse af den interne kontrol med relevans for revisionen for at kunne udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke for at kunne udtrykke en konklusion om effektiviteten af selskabets interne kontrol.
- Tager vi stilling til, om den regnskabspraksis, som er anvendt af ledelsen, er passende, samt om de regnskabsmæssige skøn og tilknyttede oplysninger, som ledelsen har udarbejdet, er rimelige.
- Konkluderer vi, om ledelsens udarbejdelse af regnskabet på grundlag af regnskabsprincippet om fortsat drift er passende, samt om der på grundlag af det opnåede revisionsbevis er væsentlig usikkerhed forbundet med begivenheder eller forhold, der kan skabe betydelig tvivl om selskabets evne til at fortsætte driften. Hvis vi konkluderer, at der er en væsentlig usikkerhed, skal vi i vores revisionspåtegning gøre opmærksom på oplysninger herom i regnskabet eller, hvis sådanne oplysninger ikke er tilstrækkelige, modificere vores konklusion. Vores konklusioner er baseret på det revisionsbevis, der er opnået frem til datoen for vores revisionspåtegning. Fremtidige begivenheder eller forhold kan dog medføre, at selskabet ikke længere kan fortsætte driften.
- Tager vi stilling til den samlede præsentation, struktur og indhold af regnskabet, herunder noteoplysningerne, samt om regnskabet afspejler de underliggende transaktioner og begivenheder på en sådan måde, at der gives et retvisende billede heraf.

Vi kommunikerer med den øverste ledelse om blandt andet det planlagte omfang og den tidsmæssige placering af revisionen samt betydelige revisionsmæssige observationer, herunder eventuelle betydelige mangler i intern kontrol, som vi identificerer under revisionen.

Vi afgiver også en udtalelse til den øverste ledelse om, at vi har opfyldt relevante etiske krav vedrørende uafhængighed, og oplyser den om alle relationer og andre forhold, der med rimelighed kan tænkes at påvirke vores uafhængighed og, hvor dette er relevant, tilhørende sikkerhedsforanstaltninger.

Med udgangspunkt i de forhold, der er kommunikeret til den øverste ledelse, fastslår vi, hvilke forhold der var mest betydelige ved revisionen af regnskabet for den aktuelle periode og dermed er centrale forhold ved revisionen. Vi beskriver disse forhold i vores revisionspåtegning, medmindre lov eller øvrig regulering udelukker, at forholdet offentliggøres, eller i de yderst sjældne tilfælde, hvor vi fastslår, at forholdet ikke skal kommunikeres i vores revisionspåtegning, fordi de negative konsekvenser heraf med rimelighed ville kunne forventes at veje tungere end de fordele, den offentlige interesse har af sådan kommunikation.

Hellerup, den 21. februar 2020
PricewaterhouseCoopers
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab
CVR-nr. 33 77 12 31

Erik Stener Jørgensen
Statsautoriseret revisor
mne9947

Per Rolf Larssen
Statsautoriseret revisor
mne24822

Resultatopgørelse

1. januar - 31. december

I t. kr.

Note	2019	2018
3	6.178.758	5.591.995
Bruttopræmier		
Afgivne forsikringspræmier	-1.281	-1.303
Præmier for egen regning, i alt	6.177.477	5.590.692
Indtægter fra tilknyttede virksomheder	10.764.152	-261.829
Indtægter fra associerede virksomheder	113.231	128.576
Indtægter af investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver	4.283	3.954
4 Renteindtægter og udbytter mv.	709.557	1.035.525
5 Kursreguleringer	2.112.974	-431.155
6 Renteudgifter	-9.531	-45.170
7 Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	-209.295	-208.288
Investeringsafkast, i alt	13.485.371	221.613
8 Pensionsafkastskat	-2.061.879	-5.856
9 Udbetalte ydelser	-2.622.116	-2.409.359
Forsikringsydelse for egen regning, i alt	-2.622.116	-2.409.359
Ændring i livsforsikringshensættelser	-13.329.113	-3.366.180
Ændring i livsforsikringshensættelser for egen regning, i alt	-13.329.113	-3.366.180
Ændring i fortjenstmargen	-1.156.363	332.199
Ændring i overskudskapital	-259.545	-136.507
10 Erhvervelsesomkostninger	-59	-261
10 Administrationsomkostninger	-226.122	-225.596
Forsikringsmæssige driftsomkostninger for egen regning, i alt	-226.181	-225.857
Overført investeringsafkast	-3.031	12.090
Forsikringsteknisk resultat	4.620	12.835
Egenkapitalens investeringsafkast	3.031	-12.090
Resultat før skat	7.651	745
11 Skat	-21.316	-17.072
Årets resultat	-13.665	-16.327
Disponeret		
Overført fra overskud ved emission	0	-1.162
Ekstraordinær udlodning i året	0	1.160.000
Overført til næste år	-13.665	-1.175.165
Disponeret, i alt	-13.665	-16.327
Totalindkomstopgørelse		
Årets resultat	-13.665	-16.327
Anden totalindkomst	0	0
Årets totalindkomst	-13.665	-16.327

Balance pr. 31 december

Aktiver

I t. kr.

Note	2019	2018
13 Materielle aktiver, i alt	319	514
14 Investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver	106.867	111.143
15 Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	56.996.685	48.085.082
Kapitalandele i associerede virksomheder	2.024.394	1.173.161
Investeringer i tilknyttede og associerede virksomheder, i alt	59.021.079	49.258.243
16 Kapitalandele	22.853.772	18.895.765
Obligationer	39.814.190	36.982.047
Pantesikrede udlån	3.672	301.183
Andre udlån	23.212	22.329
17 Afledte finansielle instrumenter	6.128.978	6.947.236
Andre finansielle investeringsaktiver, i alt	68.823.824	63.148.560
Investeringsaktiver, i alt	127.951.770	112.517.946
Tilgodehavender hos tilknyttede virksomheder	7.320	0
Andre tilgodehavender	31.623	20.931
Tilgodehavender, i alt	38.943	20.931
Aktuelle skatteaktiver	6.879	11.000
22 Udskudte skatteaktiver	0	649
Tilgodehavende pensionsafkastskat	0	436.590
Likvide beholdninger	816.125	495.453
Andre aktiver, i alt	823.004	943.692
Tilgodehavende renter samt optjent leje	332.635	307.853
Andre periodeafgrænsningsposter	124.187	116.615
Periodeafgrænsningsposter, i alt	456.822	424.468
Aktiver, i alt	129.270.858	113.907.551

Balance pr. 31. december

Passiver

I t. kr.

Note		2019	2018
25	Aktiekapital	125.000	125.000
	Overført overskud eller underskud	69.150	82.815
	Egenkapital, i alt	194.150	207.815
20	Overskudskapital	3.821.345	3.561.799
	Ansvarlig lånekapital, i alt	3.821.345	3.561.799
21	Livsforsikringshensættelser	111.897.851	98.568.738
21	Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter	5.080.415	3.924.052
	Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	116.978.266	102.492.790
	Gæld til kreditinstitutter	2.537.902	2.987.884
	Gæld til tilknyttede virksomheder	0	15.217
	Skyldig pensionsafkastskat	1.606.230	467.243
23	Anden gæld	4.132.702	4.174.761
	Gæld, i alt	8.276.834	7.645.105
	Periodeafgrænsningsposter	263	42
	Passiver, i alt	129.270.858	113.907.551

Øvrige noter

- 1 Anvendt regnskabspraksis
- 2 Hoved- og nøgletal
- 12 Fordeling af det realiserede resultat
- 18 Finansielle aktiver og forpligtelser til dagsværdi
- 19 Eventualaktiver
- 24 Kapitalgrundlag
- 26 Sikkerhedsstillelser, eventualforpligtelser og andre økonomiske forpligtelser
- 27 Nærtstående parter
- 28 Afkast til regnskabsmæssig værdi
- 29 Tilknyttede og associerede virksomheder
- 30 Risikoplysninger

Egenkapitalopgørelse

I t. kr.

	Aktiekapital	Overkurs ved emission	Overført resultat	Foreslået udbytte for regnskabsåret	Egenkapital i alt
Saldo 1. januar 2019	125.000	-	82.815	-	207.815
Årets resultat	-	-	-13.665	-	-13.665
Anden totalindkomst	-	-	-	-	-
Årets totalindkomst	-	-	-13.665	-	-13.665
Saldo 31. december 2019	125.000	0	69.150	0	194.150
Saldo 1. januar 2018	125.000	1.162	1.257.980	1.640	1.385.782
Udbetalt udbytte	-	-	-	-1.161.640	-1.161.640
Årets resultat	-	-1.162	-1.175.165	1.160.000	-16.327
Anden totalindkomst	-	-	-	-	-
Årets totalindkomst	-	-1.162	-1.175.165	1.160.000	-16.327
Saldo 31. december 2018	125.000	0	82.815	0	207.815

Noter

NOTE 1

Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten for selskabet er aflagt i overensstemmelse med reglerne i Lov om finansiel virksomhed og Finanstilsynets bekendtgørelse om finansielle rapporter for forsikringselskaber og tværgående pensionskasser (Regnskabsbekendtgørelsen).

Anvendt regnskabspraksis og skøn er uændret i forhold til årsrapporten for 2018.

Beløb i resultatopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse og noter er oplyst i t. kr. medmindre andet er oplyst.

Sumtotaler i regnskabet er udregnet på baggrund af de faktiske tal, efterregning af sumtotalerne vil derfor i visse tilfælde medføre afrundingsdifferencer.

Med henvisning til regnskabsbekendtgørelsen §134, stk. 2 udarbejdes der ikke koncernregnskab.

Generelt om indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at de fremtidige økonomiske fordele vil tilfalde selskabet, og aktivets værdi kan måles pålideligt.

Forpligtelser indregnes i balancen, når det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå selskabet, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt.

Indtægter indregnes i resultatopgørelsen i takt med, at de indtjenes, herunder indregnes værdireguleringer af finansielle aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi. I resultatopgørelsen indregnes ligeledes alle omkostninger, der er afholdt for at opnå årets indtjening.

Indregning af finansielle og afledte finansielle instrumenter sker på afregningsdagen.

Ved første indregning måles aktiver og forpligtelser til kostpris, der for finansielle instrumenter svarer til dagsværdi. Måling efter første indregning sker som beskrevet under de enkelte regnskabsposter.

Regnskabsmæssige skøn samt usikkerhed ved indregning og måling

Ved udarbejdelse af årsregnskabet har ledelsen foretaget en række skøn og vurderinger. Ledelsens skøn

og vurderinger vedrørende fremtidige begivenheder har indvirkning på indregning og måling af visse aktiver og forpligtelser og dermed resultatet i året og i de kommende år. Disse skøn foretaget af ledelsen er i overensstemmelse med regnskabspraksis og på baggrund af historiske erfaringer samt forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige og realistiske.

De regnskabsmæssige skøn er baseret på forudsætninger, som kan vise sig at være ufuldstændige, ligesom uventede fremtidige begivenheder eller omstændigheder kan opstå. Derfor vil andre kunne komme frem til andre værdier og resultater.

De væsentligste skøn, som ledelsen foretager i forbindelse med opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af disse aktiver og forpligtelser, og den væsentlige skønsmæssige usikkerhed forbundet med udarbejdelsen af årsregnskabet for 2019, er de samme som ved udarbejdelse af årsregnskabet året før.

De områder, der især er forbundet med skøn, er måling af dagsværdi af unoterede finansielle instrumenter samt forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter.

Måling af dagsværdi af unoterede finansielle instrumenter

Selskabet har alternative investeringer i sin investeringsportefølje. Alternative investeringer dækker primært over unoterede indirekte investeringer gennem fonde i ejendomme, illikvid kredit, private equity og infrastruktur. Derudover har selskabet investeret i afledte finansielle instrumenter til investerings- samt afækningsmæssige formål.

For alternative investeringer og afledte finansielle instrumenter, hvor værdiansættelsen i mindre omfang bygger på observerbare markedsdata, er værdiansættelsen påvirket af skøn.

For at sikre pålideligheden har selskabet etableret interne processer, der skal understøtte de udarbejdede skøn. For de alternative investeringer knytter det sig blandt andet til de forudsætninger, der ligger til grund for rapportering modtaget fra investeringsforvaltere, ejendomsadministratorer, samt den tidsmæssige forskydning, der er fra opgørelsestidspunktet til indregning i regnskabet. Ved store markedsbevægelser indhentes supplerende oplysninger om prisudvikling.

Den regnskabsmæssige usikkerhed vedrørende afledte finansielle instrumenter knytter sig primært til de

forudsætninger, der ligger til grund for fastsættelse af renter og volatilitet.

Derudover foretages der analyser af værdiansættelserne i forhold til eksterne modparter og i forhold til priser fastsat af en uafhængig finansiel institution, for at vurdere og efterprøve de af selskabet fastsatte værdier.

Måling af forpligtelser vedrørende forsikringskontrakter

Vurderingen af kundebestandens levetid, død og invaliditet har en væsentlig indflydelse på opgørelsen af de forsikringsmæssige hensættelser, og derfor foretages der regelmæssigt en vurdering af bedste skøn for de nævnte parametre.

Erfaringerne, der danner baggrund for fastsættelse af parametre til hensættelsesberegning, er indhentet over fem år, hvilket vil sige i perioden, efter at førtidspensionsreformen er trådt i kraft. I den periode var der først et fald i tilkendelser af førtidspension og efterfølgende en stigning. Der er fortsat usikkerhed om reformens langsigtede effekt, hvilket kan påvirke hensættelsernes størrelse fremadrettet.

Fastlæggelse af forudsætningerne er baseret på erfaringer fra selskabets bestand og er påvirket af aktuar-mæssige skøn, der har betydning for hensættelsernes størrelse.

Den anvendte metode for vurdering af bedste skøn for levetid og død skelner mellem levetid for raske og invalide, idet der i PenSam gruppen er observeret stor forskel i levetid imellem raske og invalide.

Til vurdering af den observerede dødelighed anvendes PenSam Liv's egen bestand som grundlag for raske. Vurdering af den observerede dødelighed for invalide er baseret på PenSam gruppens bestanden, da dette bidrager til en mere sikker estimation. Det er endvidere vurderingen at en metode, der skelner mellem raske og invalide, er udtryk for bedste skøn på det foreliggende grundlag.

Kontribution

Fordelingen af det realiserede resultat foretages i overensstemmelse med selskabets anmeldelse til Finanstilsynet.

Den anmeldte risikoforrentningsregel indebærer, at der for hver kontributionsgruppe gives en risikoforrentning, hvor forskellen i risikoforrentningen mellem

rentegrupperne afspejler forskellen i egenkapitalens og de særlige bonushensættelsers risiko for tabsdækning.

Risikoforrentningen gives som en procentandel af den gennemsnitlige retrospektive hensættelse for perioden for den pågældende rentegruppe. Risikoforrentningen fordeles forholdsmæssigt mellem egenkapitalen og de særlige bonushensættelser.

I selskabet er kontributionsgrupperne opdelt på fire rentegrupper, ti risikogrupper og fire omkostningsgrupper.

Omregning af fremmed valuta

Regnskabet er præsenteret i danske kroner. Alle balanceposter i fremmed valuta, det vil sige aktiver og passiver samt ikke balanceførte poster, omregnes til danske kroner efter Danmarks Nationalbanks offentliggjorte valutakurser på balancedagen. Indtægter og udgifter i fremmed valuta omregnes efter de på transaktionstidspunktet gældende kurser.

Realiserede og urealiserede valutakursavancer og -tab medtages i resultatopgørelsen under 'Kursreguleringer'.

Resultatopgørelse

Bruttopræmier

Bruttopræmier omfatter løbende præmier og kapitalindskud (engangsindskud) og medtages i resultatopgørelsen på forfaldstidspunktet. Genforsikringsandelen af præmierne fradrages.

Indtægter fra tilknyttede og associerede virksomheder

Indeholder selskabets andel af de tilknyttede og associerede virksomheders driftsresultat og værdiregulering.

Indtægter af investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver

Omfatter overskud eller underskud ved drift af selskabets investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver. Beløbet opgøres efter fradrag af udgifter til ejendomsadministration. Regulering af investeringsejendommens værdi er indeholdt i posten 'Kursreguleringer'.

Renteindtægter og udbytter mv.

Indeholder årets renter af værdipapirer og udlån, renter af mellemværende med tilknyttede virksomheder,

rentebetalinger vedrørende afledte finansielle instrumenter samt udbytte af kapitalandele med fradrag af udbytteskat.

Kursreguleringer

Omfatter årets værdiregulering af kapitalandele, investeringsforeningsandele, obligationer, investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver, udlån samt realiserede gevinster og tab ved salg af kapitalandele, investeringsforeningsandele, obligationer, investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver samt udlån. Endvidere indgår valuta-kursregulering samt realiserede og urealiserede gevinster og tab vedrørende afledte finansielle instrumenter.

Renteudgifter

Indeholder renter på lån, renter af mellemværende med tilknyttede virksomheder samt øvrig gæld.

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed

Indeholder direkte handelsomkostninger i forbindelse med værdipapirhandler og depotgebyrer samt egne omkostninger til administration af investeringsaktiver.

Pensionsafkastskat

Pensionsafkastskatten beregnes med en sats på 15,3%.

Pensionsafkastskat resultatføres med det beløb, der skal betales for perioden inklusiv eventuelle reguleringer vedrørende tidligere år. I balancen er skyldig pensionsafkastskat opført under anden gæld.

Forsikringsydelser for egen regning

Forsikringsydelser for egen regning omfatter årets udbetalte ydelser efter fradrag af genforsikringens andel.

Ændring i livsforsikringshensættelser for egen regning

Omfatter årets ændring i livsforsikringshensættelser brutto med fradrag af genforsikringens andel.

Ændring i fortjenstmargen

Omfatter årets ændring i fortjenstmargen.

Ændring i overskudskapital

Omfatter årets ændring i overskudskapitalen.

Forsikringsmæssige driftsomkostninger

Erhvervelsesomkostninger omfatter omkostninger med at erhverve nye forsikringer og forny forsikringsbestanden.

Selskabet har indgået administrationsaftale med PenSam A/S. Omkostningerne dækker den daglige administration. Administrationsomkostninger omfatter periodiserede direkte og indirekte omkostninger vedrørende pensionsdriften.

Overført investeringsafkast

Overført investeringsafkast indeholder den del af det samlede investeringsafkast, der vedrører egenkapitalen. For den del af selskabet, som er omfattet af contributionsbekendtgørelsen, overføres den andel, som kan henføres til egenkapitalen på grundlag af fordelingen af det realiserede resultat.

For gruppeordningerne foretages en forholdsmæssig fordeling af afkastet på grundlag af egenkapitalens og forsikringshensættelsernes størrelse primo og ultimo året.

Skat

Skat af årets resultat, der består af årets aktuelle skat, forskydning i udskudt skat samt eventuelle reguleringer vedrørende tidligere år, indregnes i resultatopgørelsen. Aktuel skat og udskudt skat indregnes under gældsforpligtelser eller aktuelle skatteaktiver.

Moderselskabet PenSam Holding fungerer som skattemæssigt administrationselskab. Den samlede skat af PenSam koncernens selskabers skattepligtige indkomster betales af PenSam Holding. Skatteeffekten af sambeskatningen i koncernen fordeles til de enkelte selskaber i forhold til disses skattepligtige indkomster. De sambeskattede selskaber indgår i acontoskatteordningen.

Anden totalindkomst

Selskabet har valgt at præsentere totalindkomsten som en samlet opgørelse i forlængelse af resultatopgørelsen benævnt 'Totalindkomstopgørelse'. Selskabet har på nuværende tidspunkt ingen poster, som indregnes under anden totalindkomst.

Balancen

Materielle aktiver

Materielle aktiver består primært af driftsmidler. Driftsmidler indregnes i balancen til kostpris med fradrag af akkumulerede af- og nedskrivninger. Kostprisen omfatter anskaffelsessummen samt øvrige omkostninger

tilknyttet anskaffelsen. Afskrivninger beregnes på grundlag af aktivets restværdi fratrukket akkumulerede nedskrivninger. Afskrivninger på driftsmidler foretages lineært over den forventede økonomiske levetid. Afskrivningsperioderne er fastsat til 3 - 10 år.

Investeringsaktiver

Investeringsaktiver måles til dagsværdi efter en cash flow model (DCF). Investeringsaktiver omfatter primært bolig- og erhvervsaktiver. Dagsværdien opgøres med udgangspunkt i en systematisk vurdering af ejendommene baseret på deres forventede afkast over en 10-årig periode og terminalværdi.

Terminalværdien er forventningen til ejendommens fremtidige kontante driftsafkast i et normalt år efter en 10-årig periode. Dagsværdien er opgjort ved at tilbagediskontere det forventede afkast samt at fastsætte afkastkrav, der blandt andet afhænger af ejendommens art, beliggenhed og det aktuelle renteniveau.

Ejendomme ejet af ejendomsselskaber indgår i posterne 'Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder'.

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder indregnes og måles til andel af virksomhedens regnskabsmæssige indre værdi. Virksomhedens indre værdi opgøres efter det senest modtagne regnskab.

Kapitalandele

Investeringsforeningsandele i Kapitalforeningen PenSam Invest indgår som tilknyttet virksomhed. Investeringsforeningen investerer i finansielle instrumenter, som værdiansættes som beskrevet nedenfor.

Kapitalandele indregnes i balancen til dagsværdi. Dagsværdien for kapitalandele, der handles på et aktivt marked, opgøres på baggrund af lukkekursen på balancedagen.

For kapitalandele, hvor der ikke forefindes et aktivt marked og dermed ikke en observerbar pålidelig dagsværdi, foretages værdiansættelsen med udgangspunkt i almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder. Dette omfatter for eksempel "discounted cash flow metoden", sammenlignelige handler og

multipler. Den anvendte metode varierer afhængig af de konkrete foretagne investeringer.

Værdiansættelserne efterprøves løbende ud fra risiko og væsentlighed. Der valideres ved hjælp af følsomhedsanalyser af væsentlige forudsætninger i de anvendte værdiansættelsesmodeller.

Obligationer, pantesikrede udlån og andre udlån

Obligationer, pantesikrede udlån og andre udlån måles til dagsværdi. Dagsværdien af noterede obligationer opgøres med udgangspunkt i den officielle lukkekurs på balancedagen. Hvis en officiel lukkekurs ikke findes, anvendes den officielle børskurs. Dagsværdien af udtrukne børsnoterede obligationer måles dog til nutidsværdien af udtrækningsbeløbet. For øvrige unoterede obligationer og udlån opgøres dagsværdien ud fra almindeligt anerkendte værdiansættelsesteknikker, der inddrager alle tilgængelige data, som markedsdeltagere må antages at ville tage i betragtning ved en prisfastsættelse. PenSam benytter et internationalt anerkendt kreditvurderingsværktøj til understøttelse af ovenstående teknikker.

Afledte finansielle instrumenter

Børsnoterede og unoterede afledte finansielle instrumenter måles til dagsværdi, og reguleringer indregnes løbende i resultatopgørelsen under 'Kursreguleringer'. Positive dagsværdier indregnes i balancen under 'Afledte finansielle instrumenter', og negative dagsværdier indregnes i balancen under 'Anden gæld og Gæld til kreditinstitutter'.

For afledte finansielle instrumenter, der ikke er børsnoterede, anvendes til værdiansættelsen almindeligt anerkendte værdiansættelsesmetoder. De valgte metoder tilpasses de enkelte afledte finansielle instrumenter.

Der foretages analyser af værdiansættelserne i forhold til eksterne modparter og i forhold til priser fastsat af en uafhængig finansiell institution, for at vurdere og efterprøve de af selskabet fastsatte værdier.

Repoer behandles som lån mod sikkerhed. Obligationer solgt som led i en repoforretning er medtaget i balancen til dagsværdi.

Tilgodehavender

Tilgodehavender måles til dagsværdi, hvilket normalt svarer til nominal værdi med fradrag af eventuel nedskrivning til forventede tab.

Aktuelle skatteaktiver/forpligtelser

Aktuelle skatteaktiver/forpligtelser indregnes i balancen med det beløb, som beregnes på grundlag af årets forventede skattepligtige indkomst.

Aktuelle skatteaktiver/forpligtelser består af forskellen mellem betalt aconto skat og betalbar skat. Skyldig skat indgår i regnskabsposten 'Aktuelle skatteforpligtelser'. Tilgodehavende skat indgår i regnskabsposten 'Aktuelle skatteaktiver'.

Likvide beholdninger

Likvide beholdninger indregnes og måles i balancen til dagsværdi, hvilket normalt svarer til nominel værdi.

Periodeafgrænsningsposter

Under periodeafgrænsningsposter indregnes betalinger vedrørende indtægter/udgifter vedrørende efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til kostpris.

Foreslået udbytte

Udbytte, der forventes udbetalt for året, vises som en særskilt post under egenkapitalen. Foreslået udbytte indregnes som en forpligtigelse på tidspunktet for vedtagelsen på generalforsamlingen.

Overskudskapital

Overskudskapital består af særlige bonushensættelser. De indeholder andele af overskud, der tilfalder medlemmerne, og som medregnes i selskabets kapitalgrundlag. De særlige bonushensættelser modtager samme forrentning som egenkapitalen og kan dække tab på lige fod med egenkapitalen. Særlige bonushensættelser udbetales til medlemmerne, når pensionerne er under udbetaling, eller når der sker genkøb.

Forsikringsmæssige hensættelser

Forsikringsmæssige hensættelser opgøres på basis af det til Finanstilsynet anmeldte tekniske grundlag for beregning af forsikringsmæssige hensættelser. Forsikringsmæssige hensættelser opdeles på balancen i livsforsikringshensættelser og fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter.

Livsforsikringshensættelser

Livsforsikringshensættelser opdeles i noterne i garanterede ydelser, risikomargen, individuelt bonuspotentiale samt kollektivt bonuspotentiale.

Nutidsværdien af fremtidige betalingsstrømme vedrørende garanterede ydelser findes ved diskontering med den til Finanstilsynet anmeldte rentekurve, hvor

satserne er med volatilitetsjustering og reduceret med pensionsafkastbeskatningsatsen.

Forudsætninger vedrørende dødelighed og invaliditet er fastlagt på baggrund af erfaringer fra bestanden i PenSam. Forudsætninger vedrørende de fremtidige administrationsomkostninger er baseret på erfaringer i PenSam vedrørende omkostninger pr. forsikret.

For livsforsikringshensættelserne vedrørende ikke-garanterede ydelser er underposterne garanterede ydelser og risikomargen nul, og der er alene individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale.

Garanterede ydelser

Garanterede ydelser er opgjort til nutidsværdi ud fra de betalingsstrømme (præmier, ydelser, administrationsudgifter), der følger, hvis forsikringerne har henholdsvis fortsat præmiebetaling, ophørt præmiebetaling (fripolice), tilbagekøb, og hvis forsikringsbegivenheder indtræffer, hvor der beregnes et sandsynlighedsvægtet gennemsnit ud fra sandsynlighederne for disse forskellige tilstande.

Nutidsværdierne opgøres efter markedsforudsætningerne. Hertil lægges et tillæg til dækning af fremtidige ydelser foranlediget af indtrufne forsikringsbegivenheder samt et tillæg for ubetalte, forfaldne forsikringsydelser.

Risikomargen

Risikomargenen beregnes efter kapitalomkostningsmetoden under Solvens II.

Individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale

Den forsikredes bonusret opgøres residualt i forhold til de forsikringsmæssige hensættelser efter finansiering af garanterede ydelser, risikomargen og fortjenstmargen. Den del af værdien af bonusretten, der er indeholdt i de retrospektive hensættelser, er individuelt bonuspotentiale, mens den del, der ikke er fordelt til de enkelte forsikringer, er kollektivt bonuspotentiale.

Individuelt bonuspotentiale og kollektivt bonuspotentiale kan sammen med fortjenstmargen anvendes til betaling af den anmeldte risikoforrentning samt til dækning af negative realiserede resultater i henhold til contributionsbekendtgørelsen.

Fortjenstmargen på livsforsikringer og investeringskontrakter

Fortjenstmargenen indeholder nutidsværdien af de forventede fremtidige overskud, jævnfør de anmeldte regler herfor.

Fortjenstmargenen er i henhold til selskabets anmeldte markedsværdigrundlag beregnet ud fra, at den indeholder nutidsværdien af fortjenstdelen af fremtidig risikoforrentning.

Fortjenstmargenen kan ikke overstige værdien af de forsikringsmæssige hensættelser med fradrag af garanterede ydelser og risikomargen.

Pensionsafkastskat

Tilgodehavende eller skyldig pensionsafkastskat beregnet med udgangspunkt i den aktuelle pensionsafkastskattesats.

Udskudte skatteaktiver/forpligtelser

Udskudt skat opgøres og indregnes ud fra gældsmetoden på alle midlertidige forskelle mellem regnskabs- og skattemæssige værdier på aktiver og forpligtelser. Udskudt skat indregnes i balancen under posterne 'Udskudte skatteaktiver' og 'Udskudte skatteforpligtelser' på grundlag af gældende skattesatser.

Skatteaktiver vedrørende uudnyttede underskud og skattefradrag indeholdes alene i udskudt skat, hvis det er sandsynligt, at sådanne underskud og skattefradrag kan udnyttes under hensyntagen til, at selskabet indgår i en sambeskatning.

Gæld til kreditinstitutter

Gæld til kreditinstitutter omfatter gældsforpligtelser forbundet med investeringsaktiviteten. Gæld til kreditinstitutter i forbindelse med repoforretninger måles til dagsværdi.

Øvrige forpligtelser

Øvrige forpligtelser, omfatter repoforretninger, gæld til tilknyttede og associerede selskaber og anden gæld, måles til dagsværdi, der i al væsentlighed svarer til nominel værdi.

Nøgletal

Selskabets nøgletal udarbejdes efter reglerne i Regnskabsbekendtgørelsen. Afkastnøgletallene er beregnet som sammenvægtede afkast.

Noter

I mio. kr.

NOTE 2

Hoved- og nøgletal

Resultatopgørelse i mio. kr.	2019	2018	2017	2016	2015
Præmier	6.179	5.592	5.542	5.514	5.335
Forsikringsydelse	-2.622	-2.409	-2.272	-2.340	-1.804
Investeringsafkast	13.485	222	6.392	6.776	1.834
Forsikringsmæssige driftsomkostninger, i alt	-226	-226	-232	-251	-249
Resultat af afgiven forrentning	-1	-1	-1	-1	-2
Ændring i livsforsikringshensættelser	-13.329	-3.366	-7.891	-6.562	-4.526
Ændring i overskudskapital	-260	-137	-302	-337	-265
Ændring i fortjenstmargen	-1.156	332	-174	-1.721	-
Pensionsafkastskat	-2.062	-6	-988	-1.025	-270
Overført investeringsafkast	-3	12	-40	-94	-53
Forsikringsteknisk resultat	5	13	34	-41	0
Egenkapitalens investeringsafkast	3	-12	40	94	53
Resultat før skat	8	1	74	53	53
Skat	-22	-17	-9	-16	-36
Årets resultat/Årets totalindkomst	-14	-16	63	37	17
Balance i mio. kr.					
Hensættelser til forsikrings- og investeringskontrakter, i alt	116.978	102.493	99.459	91.356	92.789
Overskudskapital	3.821	3.562	3.425	3.145	2.886
Egenkapital, i alt	194	208	1.386	1.324	1.382
Aktiver, i alt	129.271	113.908	113.342	104.910	98.888

Nøgletal i pct.

Afkastnøgletal

Afkastprocent	12,9	0,3	6,9	8,0	2,2
---------------	------	-----	-----	-----	-----

Omkostningsnøgletal

Omkostningsprocent af hensættelser	0,2	0,2	0,3	0,3	0,4
Omkostninger pr. forsikret i kr. ¹	437	432	454	499	517

Forrentningsnøgletal

Egenkapitalforrentning efter skat	-6,8	-1,2	4,7	2,6	1,1
Forrentning af overskudskapital efter skat	4,9	2,0	4,4	5,8	-

Note: Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse blev ændret med virkning fra 2016. Dette betyder at tallene for 2015 af praktiske årsager ikke er direkte sammenlignelige med tallene for 2016 og frem.

¹ Omkostninger pr. forsikret er i 2019 påvirket af en stigning på 23 kr. på grund af overflytningen af Kritisk Sygdom og Hold Fast. Ser man bort fra denne stigning ville nøgletallet været faldet til 414 kr.

Noter

I t. kr.

NOTE 3

Bruttopræmier	2019	2018
Løbende præmier	5.627.577	5.259.233
Engangspræmier	551.181	332.762
I alt	6.178.758	5.591.995
Alle præmier vedrører direkte forsikringer, der er tegnet som:		
Led i et ansættelsesforhold	5.697.561	5.377.774
Gruffeforsikringer	481.197	214.222
Forsikringer med bonusordning	6.178.758	5.591.995
Præmier fordeler sig på:		
Danmark	6.142.374	5.567.893
Andre EU-lande	35.207	22.711
Øvrige lande	1.176	1.391
I alt	6.178.758	5.591.995
Antal forsikrede, der er dækket af forsikringer, der er tegnet som:		
	Antal	Antal
Led i et ansættelsesforhold	500.695	488.077
Gruffeforsikringer	359.505	406.156

NOTE 4

Renteindtægter og udbytter mv.	2019	2018
Renter af obligationer	482.308	527.573
Renter af pantsikrede udlån	21.162	59.429
Renter af andre udlån	29	546
Renter af gældsbreve	41.045	64.309
Udbytte, kapitalandele og investeringsforeningsandele	34.112	78.335
Renter fra tilknyttede virksomheder	0	2.897
Øvrige finansielle investeringsaktiver	127.899	295.174
Kreditinstitutter m.m.	3.000	7.260
Andre renteindtægter	2	2
I alt	709.557	1.035.525

NOTE 5

Kursreguleringer	2019	2018
Investeringsejendomme og andre materielle investeringsaktiver	-4.276	3.123
Kapitalandele	2.024.120	1.720.655
Obligationer	133.830	-155.760
Pantesikrede udlån	-9.126	-1.710
Afledte finansielle instrumenter	1.751.745	216.495
Valutakursreguleringer	-1.747.288	-2.267.146
Andre udlån	-36.031	53.188
I alt	2.112.974	-431.155

NOTE 6

Renteudgifter	2019	2018
Renter til tilknyttede virksomheder	-38	0
Øvrige finansielle investeringsaktiver	-6.194	-38.638
Kreditinstitutter m.m.	-2.731	-4.873
Andre renter	-568	-1.659
I alt	-9.531	-45.170

NOTE 7

Administrationsomkostninger i forbindelse med investeringsvirksomhed	2019	2018
Depotafgift	-3.415	-4.059
Formueforvaltning, fordelte fællesomkostninger	-188.940	-192.559
Anden formueadministration	-16.940	-11.670
I alt	-209.295	-208.288

NOTE 8

Pensionsafkastskat	2019	2018
Beregnet betaling for året	-2.059.742	-30.654
Regulering vedrørende tidligere år	18	26.903
Afregnet individuel pensionsafkastskat	-1.230	-1.208
Individuel pensionsafkastskat overført fra andet selskab	258	287
Individuel pensionsafkastskat overført til andet selskab	-1.183	-1.184
I alt	-2.061.879	-5.856

NOTE 9

Udbetalte ydelser	2019	2018
Forsikringssummer ved død	-206.960	-215.804
Forsikringssummer ved kritisk sygdom	-110.895	0
Forsikringssummer ved invaliditet	-89.243	-71.003
Forsikringssummer ved udløb	-63.295	-66.834
Pensions- og renteydelser	-1.403.921	-1.293.444
Overførsler og genkøb	-645.587	-662.685
Udbetalt fra overskudskapital	-88.615	-85.635
Afgiftsberigtigelse af alderssum	-7.902	-7.354
Regulering af fond for midlertidig økonomisk bistand	0	-19
Skadesforebyggende omkostninger	-5.698	-6.581
I alt	-2.622.116	-2.409.359

NOTE 10

Administrationsomkostninger	2019	2018
Administrationsvederlag	-226.122	-225.596
Erhvervsomkostninger	-59	-261
Administrationsomkostninger i alt	-226.181	-225.857

Selskabet har indgået administrationsaftale med PenSam A/S.

Vederlag til bestyrelse samt honorar til revision bliver afregnet i henhold til administrationsaftale.

Selskabet er en del af PenSam gruppen. Revisionshonorar er oplyst på koncernniveau i PenSam Holding's årsrapport.

Den eksterne revision har ud over lovpligtig revision og afgivne erklæringer udført skattemæssig og strukturel rådgivning for selskabet i forbindelse med overvejelser om selskabets og koncernens fremtidige struktur. Herudover har den eksterne revision foretaget rådgivning om PAL, moms, transfer pricing samt andre skattemæssige forhold.

Personaleomkostninger:

Løn*	-4.524	-8.745
Pensionsbidrag	-690	-744
Udgifter til social sikring og lønsum	-762	-686
I alt	-5.976	-10.175

*Benny Buchardt Andersen fratrådte som direktør i 2017. Der blev udbetalt en fratrædelsesgodtgørelse, som blev endeligt afregnet i 2018.

NOTE 10 (FORTSAT)

Administrationsomkostninger	2019	2018
Gennemsnitlige antal heltidsansatte	2	2
Antal i bestyrelsen	7	7
Antal i direktionen	1	1
Antal væsentlige risikotagere	12	11
Vederlag til bestyrelse, direktion og væsentlige risikotagere:		
Bestyrelse:		
Bestyrelsesformand Jacob Jensen (Indtrådt 1. maj 2018)	-120	-80
Næstformand Thomas Adelskov (Indtrådt 29. maj 2018)	-100	-59
Næstformand Mona Striib*	-100	-62
Thomas Enghausen* (Indtrådt 1. august 2018)	-80	-28
Jørgen Klejnstrup	-80	-80
Niels Henrik Lehde Pedersen	-80	-80
Tine Thordén	-80	-67
Cato Baldvinsson (Udtrådt pr. 1. december 2018. Genindtrådt 26. april 2019 og udtrådt 30. november 2019)	-48	-61
Bestyrelsesformand Per Larsen (Udtrådt 30. april 2018)	0	-40
Næstformand Ivan Hansen (Udtrådt 25. maj 2018)	0	-41
Næstformand Dennis Kristensen* (Udtrådt 25. april 2018)	0	-26
Karen Stæhr** (Indtrådt 26. april 2018 og udtrådt 31. juli 2018)	0	-21
Honorar i alt	-688	-645

*Bestyrelsesmedlemmets honorar afgives til FOA

**Karen Stæhr er fratrukket i FOA 30. juni 2018, bestyrelseshonorar der er optjent indtil denne dato er afgivet til FOA.

Bestyrelsen aflønnes udelukkende med et fast honorar. Ud over det oplyste honorar ydes et fast honorar til medlemmer af revisionsudvalget, som udgør 60 t. kr. for formanden og 40 t. kr. for øvrige medlemmer årligt.

Medlemmer af koncernstrukturudvalget aflønnes med fast honorar på 50 t. pr. år

Som medlem af bestyrelsen i andre selskaber i PenSam gruppen har følgende bestyrelsesmedlemmer modtaget et samlet honorar fra selskaberne: Jacob Jensen 48 t.kr. (2018 30 t. kr.), Mona Striib 135 t. kr. (2018: 209 t. kr.), Thomas Enghausen 0 t.kr. (2018 26 t. kr.), Per Larsen 30 t. kr. (2018: 8 t. kr.), Dennis Kristensen 0 t. kr. (2018: 92 t. kr.), Cato Baldvinsson 52 t.kr. (2018: 62 t.kr.).

Direktion:

Torsten Fels		
Kontraktligt vederlag	-2.288	-2.293
Kontant bonus	0	0
Vederlag i alt	-2.288	-2.293

Det omkostningsførte vederlag til Torsten Fels i PenSam gruppen udgør i alt 3.660 t. kr. (2018: 3.668 t.kr.).

NOTE 10 (FORTSAT)**Administrationsomkostninger** **2019** **2018**

Direktionen aflønnes af PenSam Liv, og omkostningen fordeles til de øvrige selskaber i PenSam i henhold til administrationsaftale.

Øvrige ansatte, hvis aktiviteter har væsentlig indflydelse på selskabets risikoprofil:

Kontraktligt vederlag	-17.619	-14.404
Pension	-2.728	-2.460
Kontant bonus	-147	-150
I alt omkostningsført vederlag i PenSam gruppen	-20.494	-17.014

PenSam gruppen er forpligtet til at udpege alle medarbejdere, hvis aktiviteter har indflydelse på PenSam Liv's risikoprofil. En andel af de væsentlige risikotagere er tillige ansat i de øvrige selskaber i PenSam gruppen og en andel af ovenstående vederlag fordelt derfor til disse selskaber.

Samlet variabel løn fordelt på udbetalingsform

Udbetalt	-147	-150
Udskudt	0	0

Samlet udestående variabel løn

Udestående udskudt variabel løn vedr. tidligere år	-240	0
Udbetaling af udskudt variabel løn vedr. tidligere år	-147	0

NOTE 11**Skat** **2019** **2018**

Årets aktuelle skat	-34.888	0
Ændring i udskudt skat	46.076	-9.383
Regulering vedrørende tidligere år	6.590	-7.689
Forventet omdannelse til arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab	-39.094	0
I alt	-21.316	-17.072

Årets skatteomkostning afstemmes således:

Årets resultat før skat	7.651	745
Skat heraf	-1.683	-164
Regulering af værdier	12.871	-9.219
Regulering vedrørende tidligere år	6.590	-7.689
Forventet omdannelse til arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab	-39.094	0
I alt	-21.316	-17.072

NOTE 12**Fordeling af det realiserede resultat** **2019** **2018**

Selskabet har anmeldt en regel for risikoforrentning til egenkapital og overskudskapital.

Risikoforrentningen fordeles forholdsmæssigt mellem egenkapitalen og overskudskapitalen. Det er yderligere omtalt i anvendt regnskabspraksis.

Realiseret resultat, jf. kontributionsbekendtgørelsen	9.662.707	-1.851.991
Fordelt til:		
Kollektivt bonuspotentiale	9.440.228	-1.960.298
Overskudskapital	212.655	79.313
I alt til de forsikrede	9.652.883	-1.880.985
Egenkapitalen	9.824	28.994
Fordelt i alt	9.662.707	-1.851.991
Realiseret resultat til kunder	9.652.883	-1.880.985
Udlodning fra egenkapitalen	0	24.287
I alt til kunderne (realiseret resultat og udlodning)	9.652.883	-1.856.698

Gruffeforsikringerne er ikke omfattet af kontributionsbekendtgørelsen, hvilket er årsagen til, at selskabets resultat før skat ikke er identisk med egenkapitalens andel af ovenstående fordeling.

Fordeling af det realiserede resultat på kontributionsgrupper:

Rentegruppe Fleksion		
Kollektivt bonuspotentiale	5.809.337	-1.502.809
Overskudskapital	125.316	20.030
I alt til de forsikrede	5.934.653	-1.482.779
Rentegruppe Tradition - ugaranterede		
Kollektivt bonuspotentiale	3.213.739	-801.179
Overskudskapital	68.228	12.592
I alt til de forsikrede	3.281.966	-788.587
Rentegruppe Tradition - garanterede		
Kollektivt bonuspotentiale	177.816	134.510
Overskudskapital	16.983	40.731
I alt til de forsikrede	194.799	175.241
Rentegruppe PMF		
Kollektivt bonuspotentiale	68.472	16.738
Overskudskapital	2.128	5.960
I alt til de forsikrede	70.600	22.698
Risikogrupper		
Kollektivt bonuspotentiale	79.433	137.364
I alt til de forsikrede	79.433	137.364
Omkostningsgrupper		
Kollektivt bonuspotentiale	91.431	55.078
Udlodning fra egenkapitalen	0	24.287
I alt til de forsikrede	91.431	79.365

NOTE 12 (FORTSAT)

Fordeling af det realiserede resultat	2019	2018
Risikoforrentningen er opdelt på følgende grupper		
Risikoforrentning, rente	-154.490	-151.776
Risikoforrentning, omkostninger*	32.718	10.412
Fordeling af resultatet		
Investeringsafkast til egenkapitalen	3.031	-12.090
Risikoforrentning til egenkapitalen	6.793	41.084
Erhvervsomkostninger	-59	-261
Øvrige omkostninger	-2.382	-3.724
I alt	7.383	25.009
Fordeling af risikoforrentning til egenkapital på kontributionsgrupper		
Fleksion	2.726	12.701
Tradition, ugaranterede	1.543	7.625
Tradition, garanterede	3.615	19.912
PMF	734	3.872
Omkostningsgrupper	-1.825	-3.026
I alt	6.793	41.084
Omkostningsgrupper**		
Egenkapital	0	3.373
Overskudskapital	0	4.828

* Der bliver ikke anmeldt forøget risikoforrentning til Finanstilsynet, som følge af årets og tidligere års tabsdækning.

** Selskabet har valgt at nulstille skyggekontiene vedrørende egenkapital på 3,3 mio. kr. og overskudskapital på 4,8 mio. kr. i 2019.

NOTE 13

Materielle aktiver	2019	2018
Kostpris primo	1.367	1.757
Tilgang	0	0
Afgang	-390	-390
Kostpris ultimo	977	1.367
Afskrivninger primo	-853	-823
Årets afskrivninger	-195	-219
Afskrivninger på afhændede aktiver	390	189
Afskrivninger ultimo	-658	-853
Saldo ultimo	319	514

NOTE 14

Investeringsaktiver og andre materielle investeringsaktiver	2019	2018
Dagsværdi primo	111.143	108.020
Årets værdiregulering til dagsværdi	-4.276	3.123
Saldo ultimo	106.867	111.143

Vægtet gennemsnit af forrentningskravet, der er lagt til grund ved fastsættelse af ejendommens dagsværdi:

Boligejendomme	3,80%	3,80%
----------------	-------	-------

Selskabets ejendom værdiansættes med udgangspunkt i DCF-metoden.

Der har ikke været anvendt eksterne eksperter ved målingen af investeringsaktiver.

NOTE 15

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	2019	2018
Kostpris primo	42.435.202	42.850.894
Nettobevægelse	-5.948	-415.692
Kostpris ultimo	42.429.254	42.435.202
Kursregulering primo	5.649.880	9.110.399
Årets kursregulering	8.917.551	-3.460.519
Kursregulering ultimo	14.567.431	5.649.880
Saldo ultimo	56.996.685	48.085.082

NOTE 16**Kapitalandele**

På www.pensam.dk > Forside > Om PenSam > PenSam i tal > Årsrapporter > Supplerende oplysninger til årsrapporterne vises en oversigt over de selskaber, der er investeret i.

NOTE 17

	Hovedstol	Positiv værdi	Negativ værdi
Afledte finansielle instrumenter	2019	2019	2019
Rentekontrakter			
Swaps			
Løbetid 0-10 år	41.876.896	935.557	-338.298
Løbetid 10 -20 år	27.446.383	3.607.178	-1.646.014
Løbetid >20 år	8.630.704	1.064.271	-1.224.351
I alt	77.953.983	5.607.006	-3.208.663
Repoforretning			
Løbetid 0-10 år	-2.297.000	0	-2.539.141
I alt	-2.297.000	0	-2.539.141
Terminkontrakter, valutakontrakter			
I alt	-49.856.636	521.972	-90.610
Saldo ultimo	25.800.347	6.128.978	-5.838.414

Alle rentekontrakter er indgået i danske kroner og euro.

Valutakontrakter har alle en løbetid på under et år.

Positive dagsværdier indgår i aktiverne under 'Afledte finansielle instrumenter'.

Negative dagsværdier indgår i passiverne under 'Anden gæld' og 'Gæld til kreditinstitutter'.

NOTE 17 (FORTSAT)

Afledte finansielle instrumenter	Hovedstol 2018	Positiv værdi 2018	Negativ værdi 2018
Rentekontrakter			
Swaps			
Løbetid 0-10 år	64.684.752	574.599	-311.309
Løbetid 10 -20 år	36.994.279	2.977.633	-1.577.622
Løbetid >20 år	12.038.851	256.871	-877.024
I alt	113.717.882	3.809.103	-2.765.955
Optioner			
Løbetid 0-10 år	5.193.078	3.809	0
Løbetid 10 -20 år	6.554.516	8.582	-17.680
I alt	11.747.594	12.391	-17.680
Reporforretning			
Løbetid 0-10 år	360.584	2.988.582	-2.988.293
I alt	360.584	2.988.582	-2.988.293
Futures			
Løbetid 0-10 år	462.016	55	-77
I alt	462.016	55	-77
Terminkontrakter, valutakontrakter			
I alt	-41.722.649	137.105	-1.021.454
Saldo ultimo	84.565.427	6.947.236	-6.793.459

Alle rentekontrakter er indgået i danske kroner og euro.

Valutakontrakter har alle en løbetid på under et år.

Positive dagsværdier indgår i aktiverne under 'Afledte finansielle instrumenter'.

Negative dagsværdier indgår i passiverne under 'Anden gæld' og 'Gæld til kreditinstitutter'.

NOTE 18**Finansielle aktiver og forpligtelser til dagsværdi**

Dagsværdi er den pris, der ville blive opnået ved salg af et aktiv eller betalt for at overdrage en forpligtelse i en normal transaktion mellem markedsdeltagerne på målingstidspunktet.

Niveau 1 - noterede priser

Opgørelsen til dagsværdi er baseret på de noterede priser, der fremkommer i forbindelse med omsætning på aktive markeder. Findes der et aktivt marked for børsnoterede kapitalandele, obligationer, afledte instrumenter m.m. opgøres dagsværdien som udgangspunkt til lukkekursen på balancedagen.

Niveau 2 - Observerbare input

Er der ikke noteret en lukkekurs, anvendes en anden offentlig kurs, der må antages bedst at svare hertil i form af indikative priser fra banker/brokere. Aktiver af denne type er blandt andet CDO's og kreditobligationer. For noterede papirer, hvor lukkekursen ikke afspejler dagsværdien, anvendes valueringsteknikker eller andre observerbare oplysninger til fastlæggelse af dagsværdien. Når der ikke findes et finansielt instrument, anvendes valueringsteknikker, hvor input er baseret på observerbare markedsdata. Afhængigt af aktivets eller passivets karakter kan der være tale om beregning ud fra grundlæggende parametre som rente, valutakurser og volatilitet eller ved sammenligning med handelspriser for tilsvarende instrumenter.

Niveau 3 - Ikke observerbare input

I visse tilfælde kan værdiansættelsen ikke alene baseres på observerbare markedsdata. I disse tilfælde anvendes værdiansættelsesmodeller, der kan indebære skøn over såvel fremtidige forhold som karakteren af den aktuelle markedssituation. I dette niveau placeres blandt andet unoterede aktier og investeringsejendomme.

	Noterede priser Niveau 1 2019	Observerbare input Niveau 2 2019	Ikke observerbare input Niveau 3 2019	I alt 2019
Investeringsejendomme	0	0	106.867	106.867
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	0	0	5.035.605	5.035.605
Kapitalandele i associerede virksomheder	0	0	2.024.394	2.024.394
Kapitalandele PenSam Invest	34.199.441	17.660.425	101.213	51.961.079
Kapitalandele	0	1.064.836	21.788.937	22.853.773
Obligationer	39.806.830	0	7.360	39.814.190
Pantsikrede udlån	0	0	3.672	3.672
Andre udlån	0	0	23.212	23.212
Afledte finansielle instrumenter	0	6.128.978	0	6.128.978
Investeringsaktiver i alt	74.006.271	24.854.239	29.091.260	127.951.770
Likvider	0	816.125		816.125
Tilgodehavende renter samt optjent leje	0	332.635		332.635
Finansielle aktiver i alt	74.006.271	26.002.999	29.091.260	129.100.530
Afledte finansielle instrumenter	0	5.838.414	0	5.838.414
Skyldige omkostninger	0	18.595	0	18.595
Mellemværende vedr. handelsafvikling	0	34.851	0	34.851
Finansielle forpligtelser i alt	0	5.891.860	0	5.891.860

NOTE 18 (FORTSAT)**Finansielle aktiver og forpligtelser til dagsværdi**

Værdiansættelse baseret på ikke observerbare input (niveau 3)

Dagsværdi primo	24.839.417
Køb/salg/afvikling	1.604.375
Værdiregulering over resultatopgørelsen i posten kursreguleringer	2.647.468
Dagsværdi ultimo	29.091.260

Dagsværdi ikke observerbare input (niveau 3)

Direkte ejede ejendomme	6.066.805
Private equity fonde	8.973.537
Kredit fonde	5.554.553
Infrastruktur, selskaber og fonde	3.693.423
Ejendomsfonde	4.296.048
Øvrige	506.894
I alt	29.091.260

NOTE 19**Eventualaktiver**

PenSam har rejst et tilbagesøgningskrav overfor SKAT som følge af EU-Domstolens afgørelse i relation til den såkaldte ATP-sag som vedrører momsfrigørelse for forvaltning og herunder administration af pensionselskaber. Det er, som følge af manglende praksis på området, uvist i hvilket omfang PenSam får medhold, og i givet fald hvornår PenSam modtager refusion, og derfor er det ikke muligt at indregne noget beløb i relation hertil i årsrapporten. Kravet behandles derfor som et eventualaktiv.

NOTE 20

Overskudskapital	2019	2018
Saldo primo	3.561.799	3.425.292
Andel af realiseret resultat	217.199	79.313
Andel af pensionsafkastskat	-62.879	-40.117
Overført fra kollektivt bonuspotentiale	193.841	182.946
Udbetalt	-88.615	-85.635
Saldo ultimo	3.821.345	3.561.799

NOTE 21

Livsforsikringshensættelser	2019	2018
Livsforsikringshensættelser primo	98.568.738	95.202.558
Fortjenstmargen primo	3.924.052	4.256.251
Forsikringsmæssige hensættelser i alt primo	102.492.790	99.458.809
Kollektivt bonuspotentiale primo	-9.515.238	-12.208.254
Netto akkumuleret værdiregulering primo	-5.286.779	-5.369.763
Retrospektive hensættelser primo	87.690.773	81.880.792
Bruttopræmier	6.178.758	5.591.997
Tilskrivning af afkast	2.541.804	2.376.804
Forsikringsydelse	-2.533.500	-2.323.724
Omkostningstillæg efter tilskrivning af omkostningsbonus	-272.858	-256.654
Risikogevinst efter tilskrivning af risikobonus	126.745	393.441
Andet	2.214	28.117
Retrospektive hensættelser ultimo	93.733.935	87.690.773
Kollektivt bonuspotentiale ultimo	16.470.192	9.515.238
Fortjenstmargen ultimo	-5.080.415	-3.924.052
Brutto akkumuleret værdiregulering ultimo	6.774.139	5.286.779
Netto akkumuleret værdiregulering netto ultimo	6.774.139	5.286.779
Saldo ultimo	111.897.851	98.568.738

NOTE 21 (FORTSAT)

Livsforsikringshensættelser	2019	2018
Fordelingen af hensættelser		
Rentegruppe Fleksion		
Garanterede ydelser	1.732	1.518
Individuelt bonuspotentiale	47.421.348	43.206.436
Kollektivt bonuspotentiale, rente	7.678.560	3.128.058
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	64.557	198.092
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	180.144	122.084
Livsforsikringshensættelser Fleksion i alt	55.346.342	46.656.188
Fortjenstmargen	4.084.015	3.002.516
Forsikringsmæssige hensættelser Fleksion i alt	59.430.357	49.658.704
Rentegruppe Tradition - ugaranterede		
Garanterede ydelser	3.882	2.653
Individuelt bonuspotentiale	27.533.987	26.246.013
Kollektivt bonuspotentiale, rente	7.310.361	4.737.693
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	231.684	296.009
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	73.347	54.773
Livsforsikringshensættelser Tradition - ugaranterede i alt	35.153.261	31.337.141
Fortjenstmargen	807.961	733.670
Forsikringsmæssige hensættelser Tradition - ugaranterede i alt	35.961.221	32.070.811
Rentegruppe Tradition - garanterede		
Garanterede ydelser	15.347.106	15.018.845
Kollektivt bonuspotentiale, rente	399.971	475.698
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	96.081	63.125
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	0	0
Risikomargen	47.200	58.460
Livsforsikringshensættelser Tradition - garanterede i alt	15.890.358	15.616.128
Fortjenstmargen	115.088	118.074
Forsikringsmæssige hensættelser Tradition - garanterede i alt	16.005.445	15.734.202

NOTE 21 (FORTSAT)

Livsforsikringshensættelser	2019	2018
Rentegruppe PMF		
Garanterede ydelser	4.929.073	4.411.146
Kollektivt bonuspotentiale, rente	209.917	249.444
Kollektivt bonuspotentiale, risiko	83.969	84.416
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning	0	0
Risikomargen	24.832	29.875
Livsforsikringshensættelser PMF alt	5.247.791	4.774.881
Fortjenstmargen	73.352	69.792
Forsikringsmæssige hensættelser PMF i alt	5.321.143	4.844.673
Gruppeordninger		
Garanterede ydelser	118.499	78.555
Kollektivt bonuspotentiale, rente	141.601	105.845
Gruppeordninger i alt	260.100	184.400
Fortjenstmargen	0	0
Forsikringsmæssige hensættelser gruppeordningerne i alt	260.100	184.400
Afkastprocent pr. rentegrupper		
Afkastprocent, rentegruppe Fleksion	14,1%	-0,3%
Afkastprocent, rentegruppe Tradition - ugaranterede	12,3%	-0,2%
Afkastprocent, rentegruppe Tradition - garanterede	9,3%	2,1%
Afkastprocent, rentegruppe PMF	14,7%	2,9%
Bonusgrader pr. rentegrupper		
Bonusgrad, rentegruppe Fleksion	107,5%	101,0%
Bonusgrad, rentegruppe Tradition - ugaranterede	124,0%	116,1%
Bonusgrad, rentegruppe Tradition - garanterede	4,7%	4,9%
Bonusgrad, rentegruppe PMF	9,0%	10,1%
Omkostningsresultat i %	0,0%	0,0%
Omkostningsresultat i t. kr.	49.118	34.782
Kollektivt bonuspotentiale, omkostning i t. kr.	253.491	176.857
Risikoresultat i %	-0,1%	-0,4%
Risikoresultat i t. kr.	-126.745	-393.441
Kollektivt bonuspotentiale, risiko i t. kr.	476.291	641.643
Forrentning af kundemidler efter omkostninger før skat	10,6%	0,2%

NOTE 22

Udskudte skatteaktiver	2019	2018
Saldo primo	649	22.018
Ændring i hensættelser	41.034	-21.369
Forventet omdannelse til arbejdsmarkedsrelateret livsforsikringsaktieselskab	-41.683	0
Saldo ultimo	0	649

Udskudte skatteforpligtelser fordelt på hovedposter:

Materielle aktiver	0	13
Investeringsejendomme	0	-3.049
Andre finansielle investeringsaktiver	0	-24.248
Fremførbart underskud	0	27.933
I alt	0	649

NOTE 23**Anden gæld**

Afledte finansielle instrumenter	3.299.273	3.805.166
Øvrig gæld	833.429	369.595
Saldo ultimo	4.132.702	4.174.761

Alle gældsposter forfalder inden for fem år fra balancetidspunktet.

NOTE 24

Kapitalgrundlag	2019	2018
	(mio. kr.)	(mio. kr.)
Stamaktiekapital	125	125
Overført overskud	69	83
Overskudskapital	3.821	3.562
Fortjenstmargenen	5.080	3.924
Saldo ultimo	9.095	7.694

NOTE 25**Aktiekapital**

Aktiekapitalen er ikke opdelt i flere aktieklasser og består af aktier på nominelt 100 kr. eller multipla heraf.

	Antal
Aktier	1.250.000

Selskabet er ejet 100% af PenSam Holding A/S med hjemsted i Furesø Kommune. Selskabet indgår i PenSam Holding's koncernregnskab.

NOTE 26

Sikkerhedsstillelser, eventualforpligtelser og andre økonomiske forpligtelser	2019 (mio. kr.)	2018 (mio. kr.)
Registrerede aktiver stillet til sikkerhed for selskabets hensættelser	120.570	104.357
Sikkerhedsstillelse for afledte finansielle instrumenter	637	1.070
Sikkerhedsstillelse i forbindelse med repo forretninger	2.538	3.014
Uudnyttet tilsagn om investering i ejendomsfonde	2.872	2.597
Uudnyttet tilsagn om investering i private equity fonde	1.546	2.973
Uudnyttet tilsagn om investering i infrastruktur fonde	2.779	741
Uudnyttet tilsagn om investering i øvrige fonde	6.505	4.493
Uudnyttet tilsagn om investering i lån	16	24
Garantier i forbindelse med investeringer	453	0

PenSam Holding A/S's sambeskattede selskaber hæfter solidarisk for skat af den sambeskattede indkomst mv.
Det samlede beløb fremgår af årsrapporten for PenSam Holding A/S, der er administrationselskab i forhold til sambeskatningen.

Selskabet har via PenSam A/S indgået en aftale med Cobblestone om administration af ejendomme. Der er 12 måneders opsigelsesvarsel.

PenSam Ejendomme ApS har et vedligeholdelsestilsvar i henhold til Lov om midlertidig regulering af boligforholdene, § 18 på 27 mio. kr. Endvidere er der tinglyst ejerpantebrev på nominelt 1.376 mio. kr.

Selskabet har investeret i aktier i Refshaleøen Holding A/S. Selskabet har i den forbindelse forpligtet sig til at købe yderligere 10% af aktierne om 1 år. Hvilket forventes at udgøre 155 mio. kr.

Selskabet har ikke påtaget sig kautions-, garanti- eller andre forpligtelser ud over de i regnskabet anførte.

NOTE 27

Nærtstående parter

Nærtstående parter, som har bestemmende indflydelse er:

- PenSam Holding A/S, Furesø, der ejer 100% af aktiekapitalen.

Nærtstående parter, som har betydelig indflydelse er:

- FOA, via ejerskab af PenSam Holding A/S.
- Bestyrelsesmedlemmer i PenSam Liv A/S. Bestyrelsen fastlægger forretningsmodellen og den overordnede strategi for selskabet.
- Direktionen i PenSam Liv A/S. Direktionen varetager den daglige drift.

Andre nærtstående parter er:

- Pensionskassen PenSam, har betydelig indflydelse i PenSam Holding A/S.
- PenSam Forsikring A/S, er datterselskab.
- PenSam Bank A/S, er datterselskab.
- PenSam A/S, er søsterselskab.

Der har ikke været andre transaktioner med bestyrelse og direktion end vederlag jf. note 10.

For tilknyttede og associerede virksomheder henvises til oversigten i note 29.

PenSam gruppen anvender PenSam Bank som bankforbindelse i beskedent omfang.

PenSam A/S varetager administrative opgaver for PenSam Liv. I henhold til administrationsaftale afregnes til fastpris opgjort på markedsbaserede vilkår. De administrative opgaver omfatter pensionsadministration, formueforvaltning samt øvrig administration for selskaberne i PenSam gruppen.

Øvrige koncerninterne transaktioner, så som handel med værdipapirer og nogle produktspecifikke aftaler mellem de juridiske enheder sker ligeledes på markedsbaserede vilkår.

Der er modtaget arbejdsmarkedspensioner for 119 mio. kr. fra PenSam Bank A/S.

Ydelser i henhold til administrationsaftale samt mellemværende:

	2019	2018
Omkostninger	-435.476	-434.145
Tilgodehavender	7.320	0
Gæld	0	15.217

NOTE 28**Afkast til regnskabsmæssig værdi**

I skemaet vises afkastprocenter for 2019 fordelt på investeringskategorier.

	Regnskabsmæssige værdier		Afkast i %
	Primo	Ultimo	før pensions-afkastskat og selskabsskat
1. Grunde og bygninger	10.706.021	10.377.109	5,9
2.1 Noterede kapitalandele	27.643.443	35.355.197	30,6
2.2 Unoterede kapitalandele	10.202.958	12.694.340	17,2
2. Kapitalandele i alt	37.846.401	48.049.537	27,0
3.1 Stats- og realkreditobligationer	36.989.307	37.284.286	1,8
3.2 Indeksobligationer	0	0	0,0
3.3 Kreditobligationer og emerging markets obligationer	19.333.387	17.678.080	14,0
3.4 Udlån m.v.	392.055	5.581.438	5,3
3. Obligationer og udlån i alt	56.714.749	60.543.804	5,4
4. Andre dattervirksomheder	317.514	330.023	3,9
5. Øvrige investeringsaktiver	-884.350	431.362	
6. Afledte finansielle instrumenter til sikring af aktiver og forpligtelser	1.024.296	2.381.667	

De viste afkast i procent er for de enkelte aktivtyper beregnet som et tidsvægtet afkast. Værdien af valutaafdækningsinstrumenter indgår i pkt. 5.

Der beregnes ikke tidsvægtet afkast for 'Øvrige finansielle investeringsaktiver' og 'Afledte finansielle instrumenter* til sikring af nettoændringer af aktiver og forpligtelser', da en sådan beregning for disse aktivklasser ikke er muligt.

NOTE 29**Tilknyttede og associerede virksomheder**

	PenSam Liv's andel af aktiekapital i procent	Virksomhed- ens egen- kapital t.kr.	Virksomhed- ens resul- tat t. kr.	Retsform	Hjemsted	Aktivitet
Kapitalandele i tilknyttede virksomheder						
PenSam Forsikring A/S	100	76.403	7.906	A/S	Furesø	Skadesforsikring
PenSam Bank A/S	100	253.621	4.603	A/S	Furesø	Bank
Kapitalforeningen PenSam Invest	89	58.443.845	11.726.729	Forening	København	Investering
PenSam Erhvervsjendomme ApS	100	1.189.198	180.583	ApS	Furesø	Udlejning
PenSam Ejendomme ApS	64	2.110.199	127.038	ApS	Furesø	Udlejning
Komplementarselskabet Tegholmen Holding ApS	50	35	-1	ApS	København	Byggeri
Tegholmen Holding P/S	50	10.292	187.759	P/S	København	Byggeri
Komplementarselskabet af 1. juni 2017 ApS	100	49	7	ApS	Furesø	Byggeri
Ejendomsinvesteringsselskabet af 1. juni 2017 P/S	100	433	-15	P/S	Furesø	Byggeri
Komplementarselskabet Peter Bangs Vej ApS	100	38	1	ApS	Furesø	Udlejning
Peter Bangs Vej P/S	100	207.839	10.773	P/S	Furesø	Udlejning
Komplementarselskabet Sofiendals Enge Hasserris ApS	100	75	23	ApS	Furesø	Byggeri
Sofiendals Enge Hasserris P/S	100	667.230	-247.756	P/S	Furesø	Byggeri
OPP P-hus Skejby A/S	100	197.733	3.887	A/S	Furesø	Udlejning
OPP P-hus Silkeborg A/S	100	37.979	1.151	A/S	Furesø	Udlejning
OPP P-hus Horsens A/S	100	67.762	1.357	A/S	Furesø	Udlejning
Ejendomsselskabet Tietgens Have ApS	100	851.734	100.879	ApS	København	Udlejning
Kapitalandele i associerede virksomheder						
Irish Forestry Investments Holding A/S	33	42.764	-535	A/S	København	Skovdrift
Ejendomsselskabet af 31. august 2006 P/S	25	2.117.400	389.500	P/S	Glostrup	Byggeri
Carlsberg Byen P/S	23	1.624.647	169.285	P/S	København	Byggeri
AIP El Campo Holding GP ApS*	23			ApS	København	Infrastruktur
AIP Zion GP ApS	23	47	-3	ApS	København	Infrastruktur
Institutional Holding GP ApS	20	43	-7	ApS	København	Infrastruktur
Institutional Holding P/S	20	2.614	89	P/S	København	Infrastruktur
NSI DK HoldCo GP ApS	23	51	1	ApS	København	Infrastruktur
AIP Blafa GP ApS	23	53	3	ApS	København	Infrastruktur
NSI DK HoldCo K/S	23	296.313	-4.249	K/S	København	Infrastruktur
AIP Zion Holding K/S	23	482.175	4.211	K/S	København	Infrastruktur
AIP Blafa Mezzanine K/S	23	731	-14	K/S	København	Infrastruktur
AIP Blafa Equity K/S	23	39.940	-138	K/S	København	Infrastruktur
AIP El Campo Holding K/S*	23			K/S	København	Infrastruktur

I PenSam gruppen skifter ejerandelen løbende i de tilknyttede og associerede virksomheder, derfor kan ejerandele og resultater ikke direkte afstemmes til resultatopgørelsen

*Der foreligger endnu ikke regnskaber for selskabet.

NOTE 30

Risikooplysninger

Bestyrelsen i PenSam Liv har besluttet en politik for risikostyring, der fastlægger det ønskede risikoniveau i selskabet og som sikrer sammenhæng imellem de finansielle mål og midler. Den overordnede risikopolitik er et centralt element i selskabets risikostyringssystem, idet det ønskede risikoniveau fastlagt i politikken fordeles ud på alle de forskellige typer af risici, som selskabet påtager sig.

Bestyrelsen vurderer, om det ønskede risikoniveau er forsvarligt i forhold til den tilgængelige kapital og øvrige buffere. Vurderingen sker minimum en gang om året med udarbejdelse af en risikovurderings-rapport, som sendes til Finanstilsynet. Rapporten er resultatet af et forløb, hvor selskabets nuværende og forventede fremtidige soliditet er blevet analyseret ved hjælp af stresstest, kapitalplaner, scenarieanalyser med mere. Et væsentligt element i risikovurderingen er også analysen af PenSam Liv's model til kvantificering af risici.

Et resultat af bestyrelsens risikovurdering er, at der kan udstedes forsvarlige retningslinjer til direktionen. Risikogrænserne fastsat i retningslinjerne gør, at den daglige administration af selskabet holdes inden for bestyrelsens risikotolerancegrænser.

Selskabet har en ALM Investeringskomité, hvor de primære opgaver blandt andet består af overvågning af risici, vurdering og sikring af en velfungerende risikostyrings-proces og evaluering af selskabets kapital- og solvenssituation.

Den praktiske udførelse af risikostyringen er forankret i en risikostyringsfunktion. Risikostyringsfunktionen sikrer en ensartet behandling af risici, foretager vurdering af væsentligheden af risici samt rapportering heraf, og overvåger løbende de identificerede risici samt de handlinger, der er igangsat for at reducere risici. Samtidig registreres identificerede risici i et risikosystem, som tydeliggør sammenhængen mellem risici, hændelser og selskabets kontrolmiljø.

De væsentligste risici i selskabet er finansielle risici, forsikringsmæssige risici samt operationelle risici.

Finansielle risici

Finansielle risici består primært af markeds- og modpartsrisici, og er relateret til tab på selskabets investe-

ringsaktiver. Markedsrisici omfatter renterisici, aktierisici, ejendomsrisici, valutarisici samt kreditspændrisici.

Styring af de finansielle risici tager udgangspunkt i politik og retningslinjer for investering, der er formuleret ud fra investeringsstrategien. Investeringsstrategien er fastlagt særskilt for hvert af pensionskoncepterne Fleksion, Tradition (yderligere opdelt i to grupper) og PMF samt for Gruppeliv og selskabets basiskapital, idet de respektive grupper har forskellige risikoprofiler.

Af selskabets politikker og retningslinjer fremgår blandt andet krav til sammensætning af investeringerne, anvendelse af benchmark mv. Investeringerne sammensættes, så risikoen i investeringsporteføljen spredes, så der ikke er for stor en afhængighed af en enkelt aktivklasse eller et enkelt aktiv.

Bestyrelsen har endvidere fastlagt risikorammer på investeringsområdet, som risikoforbruget skal holdes inden for. Der afrapporteres til bestyrelsen ved eventuelle overskridelser af rammerne.

Selskabet har en beholdning af renteaftækningsinstrumenter grundet garantier i PMF-konceptet og pensionerede kunder i Tradition-konceptet.

Forsikringsmæssige risici

Forsikringsmæssige risici omfatter primært invaliditets- og levetidsrisiko.

En væsentlig risiko i selskabet er relateret til usikkerheden i kundernes levetid. Selskabets kunder har livsvarige alderspensioner, og for de pensionskoncepter, der har ydelser eller betingede garantier, kan dette medføre gevinster eller tab, såfremt de faktiske levetider afviger fra de forventede.

Selskabet forholder sig som minimum årligt til udviklingen i kundernes levetid. Ved større stigninger i levetiderne end forudsat foretages der yderligere henrettelser til at dække forpligtigelserne

Ligeledes foretages der løbende revurderinger af forventningerne til kundernes levetid, som indgår i prognoseberegninger. Dette for at sikre at kunderne har et godt grundlag for at vurdere deres økonomiske forhold ved pensionering.

Operationelle risici

Operationelle risici er defineret som tab som følge af uhensigtsmæssige eller mangelfulde interne procedurer, menneskelige og systemmæssige fejl, eller som følge af eksterne begivenheder, herunder juridiske risici.

Operationelle risici opstår således som følge af fejl eller mangler i processer eller som følge af udefrakommende forhold, som medfører økonomiske tab eller tab af omdømme. Selskabet har, for at reducere risikoen for tab som følge af operationelle risici, sikret sig, at der er implementeret forretningsgange og løbende udføres relevante interne kontroller.

Følsomhedsoplysninger

Følsomhedsberegninger er anført i ledelsesberetningen til årsrapporten. Følsomhedsberegningerne viser påvirkningen på egenkapitalen ved fald og stigninger i for eksempel rente eller aktiekurser.

